

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yksityistielain 58 §:n ja liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta sekä luotsauslain väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan yksityistielain ja liikenteen palveluista annetun lain muuttamista sekä luotsauslain väliaikaista muuttamista.

Yksityistielain muutoksella mahdollistettaisiin tiekunnan kokoukseen osallistuminen postin tai tietoliikenneyhteyden taikka muun teknisen apuvälineen avulla sen estämättä, mitä yksityistielaisissa tai tiekunnan säännöissä säädetään. Muutosta pidetään tärkeänä, sillä sähköisen toimintaympäristön laajempi hyödyntäminen lisää tieosakkaiden mahdollisuutta osallistua tiekunnan kokouksiin päätöksentekoon. Covid-19-epidemian aikana tiekunnan kokousten järjestämisessä on ollut haasteita.

Liikenteen palveluista annetun lain muutosehdotus liittyy laissa nimetyn Traffic Management Finland Oy:n nimenmuutokseen. Yhtiö vaihtoi toiminimensä Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:ksi vuoden 2021 alusta. Yhtiön uusi toiminimi päivitetään lakiin teknisenä muutoksena.

Luotsauslain osalta esitys liittyy varautumiseen covid-19-epidemiaan ja sen aiheuttamiin häiriötilanteisiin siten, että valmiuslain käyttöönottoa ei tarvittaisi. Tavoitteena on, että toimivaltaisella viranomaisella olisi käytettävissään monipuolinen keinovalikoima toimenpiteitä koskien luotsauksen pätevyysvaatimuksia ja pätevyyksien voimassaoloa. Liikenne- ja viestintäviraston toimivaltaa lisättäisiin kuitenkin siten, että se on rajattua ja tilanteeseen nähden oikeasuhtaista. Luotsauslain muutoksella mahdollistettaisiin väliaikaisesti luotsauksen henkilölupien voimassaoloajan pidentäminen normaalista poikkeavin edellytyksin sekä koeluotsauksen siirtäminen myöhempään ajankohtaan uusia luotsin ohjauskirjoja ja linjaluotsinkirjoja myönnettäessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Luotsauslain muutos on tarkoitettu olemaan voimassa väliaikaisesti 30.6.2021 saakka.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
3 Tavoitteet	7
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	7
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	7
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	10
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	12
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	12
6 Lausuntopalaute	13
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	16
8 Voimaantulo	18
9 Toimeenpano ja seuranta	19
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	19
LAKIEHDOTUKSET	24
1. Laki yksityistielain 58 §:n muuttamisesta.....	24
2. Laki liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta.....	25
3. Laki luotsauslain väliaikaisesta muuttamisesta.....	27
LIITE	29
RINNAKKAISTEKSTIT	29
1. Laki yksityistielain 58 §:n muuttamisesta.....	29
2. Laki liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta.....	31
3. Laki luotsauslain väliaikaisesta muuttamisesta.....	34

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Etäyhteyksien käyttämisen tärkeys on noussut esiin covid-19-epidemian aikana, minkä vuoksi etäosallistumismahdollisuuksien lisäämistä pidetään tärkeänä ja ajankohtaisena. Yksityistielain muutosesitys mahdollistaisi tiekuntien kokousten pitämisen sähköisessä toimintaympäristössä ilman, että tiekunta olisi päättänyt asiasta kokouksessaan tai tehnyt siitä kirjauksen sääntöihinsä. Kyseisellä muutoksella toteutetaan pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitetta edistää liikenteen ja logistiikan digitalisoitumista.

Liikenteen palveluista annetussa laissa (320/2017) säädetään liikkumispalveluiden tietojen ja tietojen ja tietojärjestelmien yhteentoimivuudesta. Vuoden 2021 alusta voimaan tulleen muutoksen (1256/2020; HE 202/2020 vp) jälkeen Liikenne- ja viestintävirasto voi hankkia liikku-
misen tietopalvelun sekä siihen liittyvät välittömät tuottamis-, ylläpito- ja kehittämistehtävät Traffic Management Finland Oy:ltä.

Traffic Management Finland Oy:n (y-tunnus 2942108-7) toiminimi vaihtui Liikenteenohjaus-yhtiö Fintraffic Oy:ksi (y-tunnus 2942108-7) 1.1.2021 alkaen. Yhtiön rinnakkaistoiminimiä ovat Trafikstyrningsbolag Fintraffic Ab ja Traffic Management Company Fintraffic Ltd. Yhtiön toiminimen muutos on hyväksytty osakeyhtiölain (624/2006) mukaisesti ja se on rekisteröity Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämässä kaupparekisterissä. Yhtiön yhtiöjärjestyksen mukaiset toimiala ja tehtävä eivät ole muuttuneet.

Covid-19-epidemian yhteydessä keväällä 2020 havaittiin, että liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan viranomaisilla ei ollut tilanteen hoitamiseksi toimialan lainsäädännössä kaikilta osin riittäviä toimivaltuuksia. Tähän liittyen annettiin liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan lainsäädännön väliaikaisia poikkeuksia koskevat lakiehdotukset eduskunnalle huhtikuussa 2020 (HE 62/2020 vp) ja ne tulivat voimaan 1.6.2020. Kyseiseen hallituksen esitykseen sisältyi luotsauslain väliaikainen muutos. Pääosin vastaavan poikkeuksen uudelleen säätäminen on tarpeen covid-19-epidemiatilanteen jatkuessa.

Pääministeri Sanna Marinin hallitus käsitteli neuvottelussaan kesäkuussa 2020 sitä, miten covid-19-epidemian seuraavaksi edellyttämiä toimia voitaisiin panna toimeen normaaliolojen lainsäädäntöä kehittämällä.

Hallitus totesi tuolloin, että valmiuslain (1552/2011) mukaiset toimivaltuudet, jotka covid-19-epidemiassa on otettu käyttöön ja jotka ovat voimassa 30.6.2020 asti, ovat perustuneet arvioon, että toimivaltuudet ovat välttämättömiä väestön suojaamiseksi hyvin laajalle levinneen tartuntataudin aiheuttamilta seurauksilta sekä perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumisen turvaamiseksi poikkeuksellisissa tilanteissa. Tavoitteena on ollut erityisesti varmistaa sosiaali- ja terveydenhuollon riittävyys ja tehohoidon kapasiteetti kriisitilanteessa.

Hybridistrategiaansa nojaten hallitus totesi myös, että uhka covid-19-epidemian leviämisestä ja kiihtymisestä on edelleen olemassa. Epidemiologisen tilannekuvan perusteella näyttäisi tällä hetkellä siltä, että tautitilanne ja erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon riittävyys ja tehohoidon kapasiteetti eivät enää välttämättä tarvitse tuekseen valmiuslain toimivaltuuksilla tehtyjä toimia. Uhka covid-19-epidemian leviämisen uudelleen kiihtymisestä on kuitenkin edelleen olemassa. Tästä syystä hallitus varautuu tilanteen vaatimiin toimenpiteisiin normaaliolojen lainsäädäntöä

kehittämällä. Tilanteen sitä vaatiessa on mahdollista ottaa myös valmiuslain mukaisia toimivaltuuksia uudelleen käyttöön.

Valtioneuvosto on sittemmin linjannut, että eri hallinnonalojen toimialalainsäädännössä tulisi jatkossa olla riittävät keinot varautua ja vastata covid-19-epidemian edellyttämiin toimenpiteisiin. Tämä hallituksen esitys sisältää yhden säädösehdotuksen lainsäädännön väliaikaiseksi muutokseksi, jonka avulla on tarkoitus osaltaan vastata covid-19-epidemian aiheuttamiin haasteisiin liikenteen hallinnonalalla. Luotsauslain muutosesitys parantaa Liikenne- ja viestintäviraston mahdollisuuksia huolehtia luotsaustoiminnan ja meriliikenteen jatkuvuudesta covid-19-epidemian aikana.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä yhteistyössä Liikenne- ja viestintäviraston kanssa.

Luonnos hallituksen esityksestä on ollut lausuntokierroksella 1.–22.12.2020. Lausuntoyhteenvedo on ladattavissa valtioneuvoston Säädosvalmistelu ja kehittämishankkeet –verkkosivulta osoitteesta <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM063:00/2020>.

Lausuntokierroksen jälkeen hallituksen esityksen luonnokseen on lisätty teknisluonteinen uusi lakimuutosehdotus liikenteen palveluista annetun lain muuttamiseksi. Tätä laissa nimetyn yhtiön nimenmuutoksesta johtuvaa lakimuutosehdotusta varten ei ole katsottu aiheelliseksi järjestää täydentävää lausuntokierrosta muutoksen teknisen luonteen vuoksi.

2 Nykytila ja sen arviointi

Yksityistielaki

Uusi yksityistielaki (560/2018) tuli voimaan 13.7.2018, jolla korvattiin vuonna 1963 voimaan tullut laki yksityisistä teistä (358/1962). Laki mahdollistaa tiekunnan kokouksen pitämisen myös sähköisessä toimintaympäristössä, jos tiekunnan kokouksessa niin päätetään tai tiekunnan säännöissä niin määrätään (58 §). Lähtökohtaisesti tiekunnan on pidettävä vuosikokous vuosittain sekä tarpeen mukaan muita kokouksia. Tieosakkaat voivat kuitenkin tiekunnan kokouksessa tai säännöissä päättää, ettei tiekunta pidä vuosikokousta kaikkina vuosina. Vuosikokousta vastaava kokous on lain 60 §:n mukaan kuitenkin pidettävä vähintään joka neljäs vuosi ja siihen sovelletaan, mitä vuosikokouksesta säädetään.

Vaikka nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa tiekunnan kokouksen pitämisen sähköisessä toimintaympäristössä, vaatii kyseinen järjestely erillistä päätöstä tai tiekunnan sääntöihin kirjaamista. Lakiuudistuksen tuoreuden vuoksi monet tiekunnat eivät ole kyenneet muuttamaan sääntöjään tai päättämään kokouksessa mahdollisuudesta tiekunnan kokouksen pitämisestä sähköisesti. Covid-19-epidemia on vaikeuttanut tiekunnan kokousten pitämistä, minkä vuoksi päätöstä sähköisestä kokousmenettelystä ei ole voitu tehdä vuoden 2020 aikana. Covid-19-epidemian aikana kokouksien etäosallistumismahdollisuuden tärkeys on lisääntynyt ja sähköisessä toimintaympäristössä toimisen katsotaan olevan osa nykyaikaa. Digitalisaation asianmukaisen hyödyntämisen vuoksi etäyhteyksimahdollisuuden hyödyntäminen tulisi jatkossa ottaa paremmin huomioon. Digitalisaation hyödyntäminen lisäisi muun muassa tieosakkaiden mahdollisuuksia osallistua tiekunnan kokouksiin. Tiekunnan osakkaiden asuinpaikat vaihtelevat, niin Suomen sisällä kuin ulkomaillaakin, minkä vuoksi etäosallistumismahdollisuus hyödyttäisi juuri niitä osakkaita, jotka asuvat kaukana tiekunnan kokouspaikasta ja, jotka ovat esimerkiksi tästä syystä estyneitä osallistumaan kokouksiin fyysisesti.

Yksityistielain mukaisissa tiekunnan kokouksissa muun muassa vahvistetaan talousarvio seuraavaa varainhoitokautta varten ja hyväksytään edellisen varainhoitokauden tilitys toimitsijamiehen tai hoitokunnan esityksestä, vahvistetaan toimitsijamiehen ja hoitokunnan valmisteleva tieyksikkölaskelma sekä tie- ja käyttömaksujen maksuunpanoluettelo sekä päätetään rahalainan ottamisesta.

Suomessa yksityisteitä on yli 370 000 km ja ne ovat osa liikennejärjestelmää ja niillä on suuri merkitys muun muassa matkaketjujen toimivuudelle erityisesti elinkeinoelämän kuljetuksissa, varsinkin puuhuollon ja muun maaseudun elinkeinoelämän ja asutuksen osalta. Yksityisteillä on toimintavarmuuteen liittyviä tehtäviä esimerkiksi silloin, jos tietä käytetään yleisesti läpikululiikenteeseen tai jos tien varrella on merkittävästi muiden kuin tieosakkaiden liikennettä aiheuttavia toimintoja.

Laki liikenteen palveluista

Liikenteen palveluista annettua lakia koskeva muutos ja väliaikainen muutos (1256/2020) tulee voimaan 1.2.2021, kuitenkin niin, että lain 18 a § ja 109 §:n 4 momentti sekä 154, 174 a, 175 a, 179, 179 a ja 181 § tulivat voimaan 1.1.2021. Lakimuutos mahdollistaa, että Liikenne- ja viestintävirasto voi hankkia liikkumisen tietopalvelun sekä siihen liittyvät välittömät tuottamis-, ylläpito- ja kehittämistehtävät Traffic Management Finland Oy:ltä (154 §). Jos Liikenne- ja viestintävirasto järjestää tietopalvelun hankkimalla sen Traffic Management Finland Oy:ltä, henkilöliikenteen liikkumispalvelun tarjoajalla on velvollisuus ilmoittaa 179 §:n mukaiset tiedot suoraan yhtiölle. Vastaavasti tällainen ilmoitus on tehtävä aikataulu- ja reittitiedoista covid-19-epidemian aikana väliaikaisen 179 a §:n mukaisesti. Väliaikainen 179 a § on voimassa 30.6.2021 asti. Traffic Management Finland Oy:n toiminimen muutoksen myötä säännöksiä on tarve muuttaa päivittämällä Traffic Management Finland Oy:n toiminimi Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:ksi.

Luotsauslaki

Alusten velvollisuudesta käyttää luotsia, samoin kuin luotsin ohjauskirjasta, linjaluotsinkirjasta ja luotsinkäyttövelvollisuudesta annettavan erivapauden myöntämisen, uudistamisen sekä peruuttamisen perusteista säädetään luotsauslaissa (940/2003).

Luotsin ohjauskirja: Luotsilla on oikeus luotsata niillä väylillä, joihin hän on Liikenne- ja viestintäviraston myöntämällä ohjauskirjalla saanut luotsausoikeuden. Luotsin ohjauskirjan myöntämisen yksi edellytys on todistus koeluotsauksesta sillä väylällä, jolle luotsin ohjauskirjaa haetaan. Ohjauskirja myönnetään enintään viideksi vuodeksi, ja se voidaan hakemuksesta uudistaa. Luotsin ohjauskirjan uudistamisen edellytyksenä on, että luotsi osoittaa ylläpitäneensä ammatitaitoaan ja säilyttäneensä väylätuntemuksensa ja että hänellä on sellainen terveys ja kunto, joka vaaditaan kauppa-aluksessa kansipalveluksessa olevalta.

Luotsin ohjauskirjoja myönnetään valtionyhtiö Finnpiilot Pilotage Oy:n (jäljempänä *Finnpiilot*) luotsille. Arvioiden mukaan noin 35 prosenttia Suomen laivaliikenteestä tulee Suomen satamiin Finnpiilotin luotsien avustamana.

Linjaluotsinkirja: Liikenne- ja viestintävirasto voi hakemuksesta myöntää väylä- ja aluskohtaisen linjaluotsinkirjan aluksen päällikölle tai perämiehelle, joka osoittaa tuntevansa aluksen käyttämän väylän. Myös linjaluotsinkirjan myöntämisen yhtenä edellytyksenä on se, että hakijalla on todistus koeluotsauksesta sillä väylällä, jolle linjaluotsinkirjaa haetaan. Linjaluotsinkirja

myönnetään enintään viideksi vuodeksi, ja se voidaan hakemuksesta uudistaa. Linjaluotsinkirjan uudistamisen edellytyksenä on, että kirjan haltija osoittaa ylläpitäneensä ammattitaitoaan ja säilyttäneensä väylätuntemuksensa.

Linjaluotsinkirja on pääasiassa Suomeen säännöllisesti liikennöivien isoimpien alusten päälliköillä ja perämiehillä, jotka ovat Suomen Itämeren liikenteessä toimivien varustamoiden, kuten Finnlines Oy:n, Tallink Silja Oy:n, Viking Line Oy:n, Eckerö Line Oy:n, Wallenius Sol Ab:n ja ESL Oy:n, palveluksessa.

Erivapaus: Liikenne- ja viestintävirasto voi hakemuksesta myöntää kokonsa puolesta luotsinkäyttövelvollisen aluksen, alusyhdistelmän tai hinausyhdistelmän päällikölle tai perämiehelle aluskohtaisen erivapauden velvollisuudesta käyttää luotsia, jos aluksen bruttovetoisuus on alle 3 700. Erivapaus voidaan myöntää joko yksittäiselle tai useammalle luotsattavaksi määritetylle väylälle tai kaikille väylille jollakin rajatulla vesialueella. Erivapauden myöntämisen edellytyksenä on, että hakija täyttää tietyt kokemusta, pätevyyttä ja terveyttä koskevat vaatimukset. Lisäksi erivapauden myöntämisen edellytyksenä on, ettei alusturvallisuus tai ympäristö vaarannu. Erivapauteen voidaan myös liittää ehtoja, jotka koskevat aluksen vahtijärjestelyjä tai päällystön kokemusta aluksen navigoinnissa.

Erivapaus voidaan myöntää enintään viideksi vuodeksi ja se voidaan hakemuksesta uudistaa, jos hakija osoittaa ylläpitäneensä ammattitaitoaan, säilyttäneensä väylätuntemuksensa ja erivapauden saamisen muut edellytykset ovat edelleen olemassa.

Erivapautta hyödyntävät lähtökohtaisesti sellaiset pienemmät alukset, jotka liikennöivät Suomeen säännöllisesti. Tällaisia aluksia on liikenteessä noin 26.

Kaikki Suomen kauppamerenkulun pääväylät on määritelty luotsattaviksi ja lähtökohtaisesti kaikki Suomeen liikennöivät kauppa-alukset ovat luotsinkäyttövelvollisia. Covid-19-epidemian aikana alusten katkeamaton liikennöinti voi vaarantua, jos luotsin ohjauskirjoja, linjaluotsinkirjoja ja erivapauksia (jäljempänä luotsauksen henkilöluvat) ei päästä uusimaan eikä esimerkiksi koulutusta tai koeluotsausta voida järjestää siten kuin laki edellyttää. Liikkumisrajoituksista johtuen luotsauskirjojen uusimisen edellytyksiä ei välttämättä pystytty täyttämään, sillä esimerkiksi simulaattoriajo ja kirjallinen koe on suoritettava suomalaisessa oppilaitoksessa.

Hyväksytysti suoritettu koeluotsaus on yksi luotsin ohjauskirjan ja linjaluotsinkirjan myöntämisen edellytyksistä. Koeluotsauksessa luotsin ohjauskirjan tai linjaluotsinkirjan hakijan on osoitettava käytännössä kykenevänsä turvallisesti luotsaamaan, navigoimaan ja käsittelemään alusta hakemuksen kohteena olevalla väylällä sekä pystyvänsä toimimaan vuorovaikutuksessa aluksen komentosiltahenkilöstön, muun liikenteen ja alusliikennepalvelun kanssa sekä omaavansa riittävän paikallistuntemuksen. Koeluotsauksen ottaa vastaan Liikenne- ja viestintäviraston palveluksessa oleva, viraston tehtävään nimeämä virkamies, jolla on merikapteeninkirja ja joka on perehtynyt luotsausasioihin. Koeluotsauksessa on oltava läsnä myös aluksen päällikkö ja, jos aluksen päälliköllä ei ole linjaluotsinkirjaa, myös kokenut luotsi, jolla on ohjauskirja kyseiselle väylälle. Luotsin ohjauskirjan saamiseen liittyvässä koeluotsauksessa on aina oltava läsnä kokenut luotsi, jolla on ohjauskirja kyseiselle väylälle.

Koeluotsaukset on covid-19-epidemian aikana pääsääntöisesti pystytty suorittamaan. Koeluotsauksen suorittaminen voi kuitenkin covid-19-epidemian aikana tulla mahdottomaksi, jos infektoriskin minimoimiseksi alukset kieltäytyvät ottamasta ylimääräisiä henkilöitä alukselle. Tällöin koeluotsauksen suorittamisen kannalta tarvittavat henkilöt, kuten esimerkiksi koeluotsauksen vastaanottaja, eivät välttämättä pääse alukselle, eikä koeluotsausta voida toteuttaa.

Vaikka alukset ovat tietyin edellytyksin luotsinkäyttövelvollisia, niillä ei ole velvollisuutta ottaa alukselle koeluotsauksen vastaanottajia.

Vaikeudet koeluotsauksen suorittamisessa tai luotsauksen henkilölupien uudistamisessa voivat johtaa tilanteeseen, jossa pätevistä luotsista tai linjaluotsinkirjan haltijoista on pulaa. Puutteet pätevien luotsien saatavuudessa vaarantavat tavana- ja rahtikuljetusten jatkuvuutta ja huoltovarmuutta. Suomen huoltovarmuus edellyttää erityisesti meriteitse kulkevan tavaraliikenteen toimivuutta, sillä Suomen tuonnista ja viennistä arviolta noin 80–90 prosenttia kulkee laivoilla.

Keväällä 2020 säädettiin väliaikaisesti lailla 408/2020 luotsauksen henkilölupien voimassaoloaikojen pidennyksestä sekä koeluotsausvaatimuksesta poikkeamisesta (ks. HE 62/2020). Covid-19-epidemian pitkittyessä luotsauslakiin on tarpeen tehdä näitä väliaikaisia säännöksiä osittain vastaavia uusia väliaikaisia poikkeamismahdollisuuksia, joilla varaudutaan tautitilanteen jatkumiseen ja mahdolliseen huononemiseen vuoden 2021 aikana.

Luotsauslaki on täysin kansallista lainsäädäntöä, eikä siitä ole unionilainsäädäntöä.

3 Tavoitteet

Yksityistielakia koskevan muutosehdotuksen tavoitteena on sallia tiekunnan kokousten järjestäminen sähköisesti niissäkin tilanteissa, joissa tiekuntien säännöt eivät tätä mahdollista taikka asiasta ei olla erikseen päätetty tiekunnan kokouksessa. Kyseistä muutosta pidetään tärkeänä, sillä sähköisen toimintaympäristön laajemman hyödyntämisen katsotaan olevan tarpeellista. Muutoksella pyritään lisäksi covid-19-taudin leviämisen estämiseen siten, että tiekuntien kokoukset voitaisiin järjestää kullekin tiekunnalle sopivalla tavalla kokonaan tai pääosin etäkokouksina, joissa otetaan huomioon epidemiaan liittyvät terveydensuojeluvaatimukset, mutta mahdollistetaan tieosakkaiden puhe- ja ehdotusoikeuksien käyttäminen.

Liikenteen palveluista annettua lakia koskevan muutoksen tavoitteena on korvata Traffic Management Finland Oy-nimi yhtiön uudella toiminimellä Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy. Liikenteen palveluista annetussa laissa liikkumisen tietopalvelujen järjestämistä koskevat toimivaltuudet on säädetty Traffic Management Finland Oy:lle. Yhtiön nimenmuutoksen vuoksi on syytä tehdä tekninen säädösmuutos ja vaihtaa laissa oleva nimi Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:ksi. Muutos selkeyttää lain soveltamista ja lisää oikeusvarmuutta.

Luotsauslakia koskevan väliaikaisen muutoksen tavoitteena on, että toimivaltaisella viranomaisella Liikenne- ja viestintävirastolla olisi käytettävissään monipuolinen keinovalikoima covid-19-taudin leviämisen estämiseen. Luotsauksen henkilölupien osalta esityksen tavoitteena on väliaikaisesti laajentaa Liikenne- ja viestintäviraston harkintavaltaa sen päättäessä uusien luotsin ohjauskirjojen ja linjaluotsinkirjojen myöntämisestä sekä voimassaolevien luotsauksen henkilölupien voimassaoloajan pidentämisestä. Harkintavallan lisäys olisi ajallisesti sidottu. Harkinnassa olisi arvioitava poikkeamisen välttämättömyyttä vallitsevassa tilanteessa sekä varmistettava merenkulun turvallisuus.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Yksityistielain 58 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että mahdollistettaisiin tiekunnan kokoukseen osallistuminen postin tai tietoliikenneyhteyden taikka muun teknisen apuvälineen

avulla, vaikka asiasta ei olisi erikseen tiekunnan kokouksessa päätetty taikka asiasta ei mainitaisi tiekunnan säännöissä. Yksityistielain 53–56 §:ssä tarkoitettu hoitokunta tai toimitsijamies voisi tehdä päätöksen kyseisestä mahdollisuudesta.

Kokous saataisiin yksityistielain säännösten estämättä toteuttaa etäosallistuen sähköisesti esimerkiksi käyttämällä puhe- tai näköyhteyden kokoukseen osallistuvien välillä mahdollistavaa teknistä tiedonvälitystapaa, itse sähköpostilla osallistuen tai valtakirjoilla toisen sähköpostia käyttäen. Lähtökohta menettelyille kuitenkin olisi, että etäosallistuminen on vain osallistumisvaihtoehto ja perinteistä kokousosallistumista täydentävä mahdollisuus, jonka tiekunnan toimitsijamies tai hoitokunta voi sallia.

Lisäksi ehdotetaan, että tiekunnan toimitsijamies tai hoitokunta voisi päättää, että yhdistyksen kokoukseen etänä osallistumisen edellytyksenä olisi ilmoittautuminen yhdistyksen kokoukseen viimeistään tietynä päivänä, joka voisi olla aikaisintaan kaksi viikkoa ennen kokousta. Tällöin kokouksutsuaika lasketaan viimeisestä ilmoittautumispäivästä.

Etäkokouksen järjestämisessä on tärkeää, että tiekunnan toimitsijamies tai hoitokunta antaa riittävät menettelyohjeet etäosallistumisen osalta äänestykset mukaan lukien. Tiekkunnan toimitsijamiehen tai hoitokunnan huolellisuusvelvoitteen mukaista on valita ja valmistella etäosallistumiskeinot niin, että jäsenillä on riittävä mahdollisuus osallistua tiekunnan kokouksen päätöksentekoon ja käyttää puhe- ja ehdotusoikeuttaan.

Lakivaliokunta on ottanut kantaa etäosallistumiseen käsitellessään hallituksen esitystä väliaikaisesta poikkeamisesta osakeyhtiölaista, asunto-osakeyhtiölaista, osuuskuntalaista, yhdistyslaista ja eräistä muista yhteisölaeista covid-19-epidemian leviämisen rajoittamiseksi (HE 45/2020 vp). Valiokunta on lausunnossaan (LaVL 2/2020 vp) pitänyt tärkeänä, että yhdistyksen hallitus antaa riittävät menettelyohjeet etäosallistumisen osalta äänestykset mukaan lukien. Yhdistyksen johdon huolellisuusvelvoitteen mukaista on valita ja valmistella etäosallistumiskeinot niin, että jäsenillä on riittävä mahdollisuus osallistua yhdistyksen kokouksen päätöksentekoon. Mallia voidaan ottaa esimerkiksi äänestys- ja vaalijärjestyskäytännöistä. Selvytyden vuoksi on katsottu, että vaikka etäosallistumismahdollisuuden sallimisen myötä käytännössä kaikki kokouksen osallistujat voivat osallistua kokoukseen tiekunnan hallinnon päättämällä tavalla etäosallistuen, kokouksella tulee tästä huolimatta olla fyysinen kokouspaikka, koska etäosallistuminen yksityistielaisissa tarkoitetussa tiekunnassa on vain vaihtoehtoinen osallistumistapa.

Kyseinen järjestelmä mahdollistaisi tiekuntien kokousten pitämisen myös covid-19-epidemian aikana. Tiekkunnan kokousten pitäminen on tärkeää yksityisteiden rahoituksen sekä kunnan ylläpidon kannalta.

Liikenteen palveluista annetun lain 154 §:n 2 ja 3 momenttia, 179 §:n 2 ja 3 momenttia ja väliaikaista 179 a §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että Traffic Management Finland Oy-nimi korvattaisiin yhtiön uudella toiminimellä Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy.

Luotsauslakiin ehdotetaan lisättäväksi väliaikaisesti uusi 21 b §. Muutoksella mahdollistettaisiin luotsauksen henkilölupien (luotsin ohjauskirjojen, linjaluotsinkirjojen ja erivapauksien) voimassaoloajan pidentäminen väliaikaisesti normaalista poikkeavin edellytyksin. Lisäksi mahdollistettaisiin väliaikaisesti koeluotsauksen siirtäminen myöhempään ajankohtaan uusia luotsin ohjauskirjoja ja linjaluotsinkirjoja myönnettäessä. Edellytyksenä olisi, että voimassaoloajan jatkaminen tai koeluotsausvaatimuksesta poikkeaminen on tarpeen tavara- ja rahtikuljetusten jatkuvuuden turvaamiseksi. Lisäksi edellytettäisiin, ettei merenkulun turvallisuus vaarannu. Viranomaisen arvioinnissa voitaisiin ottaa huomioon esimerkiksi väyläkohtaiset erityisvaatimukset sekä luotsauksen henkilöluvan aiempi kokemus väylältä ja muu ammattitaito.

Muutoksilla mahdollistettaisiin osittain vastaavat poikkeamiset, joista säädettiin väliaikaisella lailla keväällä 2020 (ks. 408/2020 ja HE 62/2020). Nyt ehdotettavan muutoksen erona aiempaan väliaikaiseen poikkeamiseen on, että viranomaiselta edellytettäisiin tarkempaa harkintaa, jossa on arvioitava normaaleista menettelyistä poikkeamisen tarpeellisuutta kussakin yksittäistilanteessa. Lisäksi arvioinnissa olisi otettava huomioon merenkulun turvallisuuden varmistaminen. Päätös olisi perusteltava hallintolain (434/2003) mukaisesti.

Luotsauksen henkilölupien haltijoiden terveysturvallisuuden ja laivaliikenteen jatkuvuuden turvaamiseksi on tärkeää, että muutos olisi voimassa epidemiatilanteen edellyttämän ajan. Vaikka epidemia on tällä hetkellä pääosin kotoperäinen, Euroopan edelleen voimakkaasti heikentynyt epidemiatilanne voi jatkossa vaikuttaa myös Suomen tilanteeseen. Suomessa syksyn aikana todettu tapausmäärien kasvu heijastelee muualla Euroopassa havaittua epidemian kiihtymistä, verrattuna kesän rauhalliseen tilanteeseen. Alkuvuonna 2021 covid-19-epidemiatilanne vaikuttaa edellyttävän, että ehdotettava muutos olisi voimassa 30.6.2021 asti.

Riittävän pitkää aikaa on vaikea ennakolta arvioida, sillä epidemiologinen tilanne on ollut aluettain vaihtelevaa. SARS-CoV2-koronavirus on lisäksi kehittänyt muunnoksia, joiden vaikutuksesta taudin leviämiseen ei ole varmuutta. Euroopan tautien ehkäisy- ja -valvontakeskus (ECDC) on todennut 29.12.2020 julkaisemassa riskinarviossa, että Iso-Britanniassa havaittu uusi SARS-CoV2-koronaviruksen muunnos leviää selvästi nopeammin kuin SARS-CoV2-koronaviruksen aiemmat alatyypit ja vaikka tapauskuolleisuus eivät vaikuta lisääntyneeltä, voi uusi virusmuunnos yleistyessään aiheuttaa selvästi aiempaa nopeammin leviävän epidemian. Myös Etelä-Afrikassa on todettu hieman erityyppinen virusmuunnos.

Covid-19-tauti tilanne on ainakin koko talvikauden ajan altis ilmaantuvuuden nopealle kotoperäiselle kasvulle. Paikalliset tartuntaryppäät voivat muodostua ja kasvaa nopeastikin. Uhka voi vähentyä kevät- ja kesäkaudella. Toisaalta virusmuunnoksen leviäminen Suomeen aiheuttaa uuden vakavan riskin epidemian kiihtymiseen vuodenajasta riippumatta. Lisäksi väestön käyttäytymisen muutos voi vähentää rajoitusten tehoa. Jos epidemia kiihtyy, on terveydenhuollon ylikuormittumisen ja kuolleisuuden lisääntymisen riski huomattava.

Rokottamiset covid-19-tautia vastaan ovat alkuvuonna 2021 vasta käynnistymässä, eikä epidemiatilanteen ennakkoida olennaisesti paranevan ennen väestön laajamittaista rokottamista. Rokotteiden saatavuudesta ei ole vielä alkuvuonna 2021 tarkkaa tietoa, joten aikataulua koko väestön rokottamiselle ei voida tarkasti arvioida. Lisäksi rokotteiden tehoon ja epidemian väistymiseen vaikuttaa se, miten laajasti vapaaehtoisia rokotetta tullaan ottamaan.

Linjaluotsinkirjan haltijoista ja hakijoista osa on ulkomaisten kansalaisten. Linjaluotsinkirjan uudistaminen ja hakeminen edellyttävät suomalaisessa oppilaitoksessa tapahtuvaa koulutusta ja tutkinnon suorittamista. Liikkumisrajoituksista johtuen luotsauskirjojen uusimisen edellytyksiä ei välttämättä pystytä täyttämään, sillä esimerkiksi simulaattoriajo ja kirjallinen koe on suoritettava Suomessa.

Aiempi luotsauslakia koskeva väliaikainen muutos (408/2020) tuli voimaan 1.6.2020 ja on voimassa 30.4.2021 asti. Nyt ehdotetun muutoksen voimaantuloaika ei ole ristiriidassa väliaikaisen lain (408/2020) säännösten kanssa. Aikaisemman väliaikaisen lain perusteella tehtävät voimassaoloaikojen pidennykset alkavat 31.10.2020 mennessä. Samoin ilman koeluotsausta vaadittavia uusia luotsauksen henkilölupia on haettava 31.10.2020 mennessä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Yksityistiet ovat erityisen tärkeitä maa- ja metsätaloudelle. Ehdotettu lakimuutos on merkittävä yksityisteiden kunnossapidon varmistamisen kannalta, sillä tiekunnan kokouksissa päätetään muun muassa yksityisteiden rahoituksesta ja korjauksista. Mikäli yksityisteiden kunnossapidosta ei voida huolehtia asianmukaisesti, olisi tällä negatiivisia vaikutuksia etenkin elinkeinoelämään. Ehdotettu lakimuutos varmistaisi sen, että yksityisteiden kunnossapidon kannalta tärkeitä tiekunnan kokouksia voitaisiin pitää yhä joustavammin, kuten covid-19-epidemian aikana. Lisäksi etäosallistumismahdollisuus tarjoaisi kaikille tiekunnan osakkaille joustavamman tavan osallistua kokouksiin ja päätöksentekoon, mikä voisi olla omiaan lisäämään osakkaiden mielenkiintoa yksityisteiden kokouksia kohtaan. Etäyhteyksien käytön lisääminen hyödyttäisi erityisesti ulkopaikkakuntalaisia ja ulkomailla asuvia tiekunnan osakkaita, joiden mahdollisuudet osallistua tiekunnan kokouksiin helpottuisivat muutoksen myötä.

Luotsauslakiin ehdotetut väliaikaiset muutokset ovat rahti- ja tavaraliikenteen harjoittamisen ja merenkulun muun toiminnan jatkuvuuden kannalta tärkeitä keinoja varautua covid-19-epidemian jatkumiseen tai huononemiseen. Toimialalle ja yhteiskunnalle kokonaisuudessaan on ensiarvoisen tärkeää, että tavara- ja rahtikuljetukset kulkevat kaikissa olosuhteissa. Suomen huoltovarmuus edellyttää erityisesti meriteitse kulkevan tavaraliikenteen jatkuvuuden turvaamista, sillä Suomen tuonnista ja viennistä arviolta noin 80–90 prosenttia kulkee laivoilla. Luotsauksen turvaaminen on yhteiskunnallisesti merkittävässä asemassa, sillä Suomen kauppamerenkulun pääväylät ovat luotsattaviksi väyliksi määriteltyjä. Käytännössä kaikki Suomeen liikennöivät kauppamerenkulun alukset ovat luotsinkäyttövelvollisia, ellei aluksen päällikölle ole myönnetty linjaluotsinkirjaa tai erivapautta. Luotsattavilla väylillä luotsinkäyttövelvolliset alukset tulee luotsata niiden liikkeessä satamaan ja pois satamasta.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Yksityistielakiin ehdotetulla muutoksella arvioidaan olevan vaikutuksia ELY-keskuksiin ja metsäkeskuksiin. Muutosehdotuksen myötä nämä toimijat voisivat jatkossakin tehdä rahoituspäätöksiä yksityisteiden tienpidon osalta ja julkishallinnon avustusten hakeminen jatkuisi, kun tiekunnan kokouksiin osallistuminen etänä mahdollistettaisiin.

Luotsauslakiin ehdotetulla väliaikaisella muutoksella arvioidaan olevan viranomaistoimintaa helpottavia vaikutuksia. Luotsauslakia koskevassa ehdotuksessa pääasiallisena toimivaltaisena viranomaisena toimii *Liikenne- ja viestintävirasto*. Virasto toimii luotsauksen henkilölupien osalta lupa- ja valvontaviranomaisena ja se vastaa myös alan määräysten ja ohjeiden antamisesta.

Olemassa olevien henkilöresurssien ja muiden voimavarojen käyttöön vaikuttaa merkittävästi se, minkälaisessa epidemiatilanteessa viraston on toimittava. Koska tilanteet voivat vaihdella, on vaikeaa esittää täsmällistä arviota viraston voimavarojen tarpeesta.

Ehdotettavat poikkeukset lisäisivät viranomaisen suorittamaan lupaharkintaan uusia arvioinnissa huomioitavia seikkoja. Viranomaisen työtaakan ei kuitenkaan arvioida merkittävästi lisääntyvän. Lisäksi on huomioitava, että jos voimassaolon jatkamisia ei voitaisi covid-19-epidemian aikana tehdä tai uusia henkilölupia myöntää, voi epidemian jälkeiseen aikaan muodostua ruuhkaa lupakäsittelyyn.

Kokonaisuudessaan lakimuutosehdotuksella arvioidaan siten olevan myönteisiä ja toiminnan jatkuvuutta turvaavia vaikutuksia Liikenne- ja viestintävirastolle.

Vaikutukset yrityksiin ja työntekijöihin

Yksityistielakiin ehdotettu muutos vaikuttaisi myönteisesti elinkeinoelämään, sillä yksityisteillä on merkitystä kuljetusten toimivuudessa erityisesti metsä- ja maataloudessa. Lisäksi ehdotuksen myötä saataisiin turvattua yksityisteiden korjaushankkeiden eteneminen alun perin suunnitellulla ja työllisyyttä edistävällä tavalla. Lakimuutos hyödyttäisi myös tiekunnan osakkaina olevia oikeushenkilöitä, kuten metsähallitusta, mahdollistamalla joustavamman tavan osallistua tiekunnan kokouksiin.

Luotsauslakiin ehdotettu muutos vaikuttaisi myönteisesti luotsien edellytyksiin harjoittaa ammattiaan myös poikkeuksellisissa tilanteissa. Ehdotus varmistaisi toiminnan jatkumisen sujuvasti ilman luotsauksen henkilölupien uusimisessa mahdollisesti eteen tulevia covid-19-epidemian aiheuttamista poikkeuksellisista tilanteista johtuvia vaikeuksia. Ehdotetulla muutoksella edistettäisiin luotsauksen jatkuvuutta ja siten pienennetään riskiä luotsauksen keskeytymisestä aiheutuviin taloudellisiin tappioihin niin yritysten kuin työntekijöiden kannalta.

Lakiin esitetyt muutokset turvaavat merikuljetusten jatkuvuutta myös poikkeuksellisissa tilanteissa. Luotsauksella on Suomen kauppamerenkululle suuri merkitys, sillä kauppamerenkulun pääväylät ovat luotsattaviksi väyliksi määriteltyjä, ja luotsinkäyttövelvolliset alukset tulee luotsata kyseisillä väylillä satamaan ja satamasta. Luotsinkäyttövelvollisia ovat käytännössä kaikki Suomeen liikennöivät kauppamerenkulun alukset, ellei aluksen päällikölle ole myönnetty linjalaotsinkirjaa tai erivapautta.

Luotsauksen jatkuvuuden mahdollistamisella covid-19-epidemian aikana turvataan merikuljetusten mahdollisimman normaali toiminta. Merikuljetuksilla on suuri merkitys Suomen talouden toiminnalle. Merikuljetusten jatkuvuus turvaa myös alusten ja satamien työntekijöiden työpaikkoja ja toiminnanharjoittajien elinkeinotoimintaa. Katkokset meriliikenteessä ja logistiikassa voivat heijastua haitallisesti myös laajemmin yhteiskunnan toimivuuteen ja elinkeinotoimintaan.

Vaikutukset merenkulun turvallisuuteen

Luotsauslakiin ehdotettu muutos ei vaikuttaisi merkittävästi merenkulun turvallisuuteen, koska poikkeamismahdollisuus koskisi suurimmalta osin voimassaolevien luotsauksen henkilölupien voimassaoloajan pidentämistä. Muutoksella ei näin ollen arvioida olevan merkittävää vaikutusta henkilöiden ammattitaitoon eikä siten myöskään merenkulun turvallisuuteen. Siltä osin, kun ehdotetaan koeluotsausta koskevia joustoja uusia luotsin ohjaus- ja linjalaotsinkirjoja myönnettäessä, arvioidaan merenkulun turvallisuusvaikutusten olevan vähäisiä, koska kyseessä on poikkeaminen ainoastaan yhdestä edellytyksestä, ja hakijan tulee edelleen täyttää muut luotsauslain vaatimukset. Lisäksi määräyksenantovaltuutus rajattaisiin ajallisesti niin, että voimassaoloaikoja voitaisiin jatkaa ja koeluotsauksesta poiketa enintään kuuden kuukauden ajaksi kerrallaan.

On huomioitava, että muutoksen tarkoituksena ei olisi automaattisesti myöntää henkilölupia tai pidentää niiden voimassaoloa normaalista poikkeavin menettelyin. Sen sijaan poikkeusmahdollisuuksia voitaisiin hyödyntää vain, jos normaalit menettelyt eivät olisi covid-19-epidemian aiheuttaminen erityistilanteiden vuoksi mahdollisia. Poikkeaminen normaaleista menettelysään-

nöistä edellyttäisi aina viranomaisen tapauskohtaista harkintaa, jossa otettaisiin huomioon väyläkohtaiset erityisvaatimukset, hakijan aiempi luotsauskokemus ja muu ammattitaito sekä muut merenkulun turvallisuuteen vaikuttavat tekijät.

Vaikutukset terveysturvallisuuteen

Luotsauslakiin ehdotetut muutokset mahdollistaisivat lähikontaktien vähentämisen aluksilla ja koulutustilanteissa, mikä pienentää riskiä covid-19-tartuntataudin leviämislle. Lähikontaktien välttämisen mahdollistavat toimenpiteet siten tukevat covid-19-epidemian leviämisen estämistä. Ehdotuksella olisi erityisesti luotsauksen henkilölupien haltijoiden ja hakijoiden, viranomaisten sekä alusten miehistön terveysturvallisuutta turvaavia vaikutuksia.

Covid-19-epidemian aikana karttuneen asiantuntijatiedon valossa on ilmeistä, että viruksen leviämisen riski on koholla tilanteissa, joissa henkilö on lähikontaktissa alle 2 metrin etäisyydellä kasvatusten hengitystieinfektion oireista kärsivän kanssa yli 15 minuuttia tai joissa lähikontakti toistuu suljetussa tilassa vuorokauden sisällä niin että lähikontaktin kesto on yhteensä yli 15 minuuttia. Altistumistilanteiden arvioinnissa tulee huomioida myös puitteet eli tilan koko ja ilmanvaihto sekä altistumisen luonne ja kesto. Ahtaat ja suljetut tilat, kuten alusten komentosiilat, edesauttavat viruksen leviämistä.

Vaikutukset tieliikenneturvallisuuteen

Yksityistielakiin ehdotettu muutos vaikuttaisi tieliikenneturvallisuuteen myönteisesti, sillä muutoksen myötä yksityisteiden kunnossapidosta voitaisiin huolehtia myös covid-19-epidemian aikana. Tiekuntien kokoukset ovat merkittäviä yksityisteiden rahoituksen turvaamisen kannalta. Mikäli yksityisteiden kunnossapidosta ei voida huolehtia sen vuoksi, että tiekunnat eivät voi tehdä päätöksiä korjausten rahoittamisesta, vaikuttaisi tämä teiden kuntoon. Huonokuntoiset yksityistiet aiheuttavat turvallisuusriskejä.

Muut huomiot

Liikenteen palveluista annettuun lakiin tehtävät muutokset ovat luonteeltaan teknisiä, eikä niihin liity taloudellisia tai muitakaan vaikutuksia.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Yksityistielain osalta vaihtoehtona oli säätää kokousmenettelyjen muutoksesta väliaikaisesti. Covid-19-epidemia on kuitenkin osoittanut, että kyseiselle sääntelylle on tarvetta ja sähköistä toimintaympäristöä tulisi hyödyntää kokousmenettelyissä enenevässä määrin. Näin ollen lakimuutosta ehdotetaan pysyväksi muutokseksi, sillä joustavampaan kokousmenettelyyn tulee olemaan tarvetta myös tulevaisuudessa.

Pääministeri Sanna Marinin hallitus edellytti touko-kesäkuussa 2020 ministeriöiltä, että ne valmistelevat tarvittavia lainsäädäntömuutoksia, joilla voidaan valmistautua covid-19-epidemian mahdolliseen jatkumiseen ja laajentumiseen syksyllä 2020 sekä joilla voidaan välttää valmiuslain käyttöönotto.

Esityksen valmistelun aikana on tarkasteltu voimassa olevia covid-19-epidemiatilanteesta johtuvia väliaikaisia poikkeussäännöksiä (HE 62/2020 vp; EV 50/2020 vp) sekä sellaisia muutoksia, joita tarvittaisiin lisäksi varmistamaan huoltovarmuus ja kuljetusten sujuminen sekä estämään tartuntataudin leviäminen. Jo aikaisemman hallituksen esityksen valmistelun aikana on arvioitu mahdollisuuksia ja viranomaisten toimivaltaa toteuttaa tarvittavat muutokset alemman asteisella lainsäädännöllä, valtioneuvoston tai ministeriön asetuksella taikka viraston määräyksellä. Tähän esitykseen sisältyvät muutosehdotukset ovat sellaisia, jotka voidaan toteuttaa vain lainsäädännön avulla ja olemassa olevaa lainsäädäntöä muuttamalla.

6 Lausuntopalaute

Hallituksen esitysluonnos oli lausuntopalvelu.fi -sivustolla avoimessa lausuntomenettelyssä 1.–22.12.2020 välisenä aikana. Sen lisäksi Ahvenanmaan maakunnalle ja Ahvenanmaan valtionvirastolle lähetettiin erillinen lausuntopyyntö. Lausuntoja annettiin yhteensä 31 kappaletta.

Lausunnon antoivat: Ahvenanmaan maakunnan hallitus, Ahvenanmaan valtionvirasto, oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, puolustusministeriö, sisäministeriö, sisäministeriön rajavartiolaitos, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ulkoministeriö, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, Kilpailu ja kuluttajavirasto, Liikenne- ja viestintävirasto, Maanmittauslaitos, Metsähallitus, Tulli, Väylävirasto, Koneyrittäjät ry, Luotsiliitto – Lotsförbundet ry, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y., Metsäteho Oy, tieisännöitsijä, Otso Metsäpalvelut Oy, Suomen Huolinta ja Logistiikkaliitto ry, Suomen Tieyhdistys ry, Suomen Varustamot ry, Suomen Satamaliitto ry, Suomen metsäkeskus, Teknologiateollisuus ry ja TIKO kehitysosuuskunta.

Lausuntoyhteenvedo on ladattavissa valtioneuvoston Säädösvalmistelu ja kehittämishankkeet – verkkosivulta osoitteesta <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM063:00/2020>.

Yksityistielaki

Kaikki lausunnonantajat (13 lausunnonantajaa lausui yksityistielain muutoksesta) kannattivat yksityistielakiehdotuksen muutosta ja lausunnoissa korostettiin, että etäosallistumista tulisi pitää täydentävänä mahdollisuutena kokoukseen osallistumiselle. Lakiehdotuksen muutosta pyydyttävänä pidettiin tarpeellisena. Muutoksen todettiin lisäävän osakkaiden kiinnostusta tiekunnan kokouksiin. Covid-19-epidemian aikana on tiekunnan kokousten järjestämisessä ollut haasteita ja muutos nähtiin myös tämän vuoksi tärkeänä. Lausunnoissa todettiin myös, että on tärkeää varmistaa osakkaiden yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet kokouksiin ja päätöksentekoon ja erityisesti olisi huolehdittava iäkkäiden mahdollisuuksista osallistua. Useissa lausunnoissa nostettiin esiin myös osakkaiden henkilöllisyyden tarkistamisen tarve ja todettiin, että kokouksien järjestäjien olisi tämä syytä etukäteen huomioida. Lausuntojen perusteella tehtiin täydennyksiä perusteluteksteihin.

Suomen tieyhdistys ry totesi kantanaan, että säädöstasolle tulisi lisätä, että etäyhteydessä yhdellä tai muutamalla kokoukseen osallistuvalla olevan yhteyshäiriön ei pitäisi muodostaa moiteperustetta kokouksen laillisuudelle. Eduskunnan lakivaliokunta on ottanut kantaa etäosallistumiseen käsitellessään hallituksen esitystä väliaikaisesta poikkeamisesta osakeyhtiölaista, asunto-osakeyhtiölaista, osuuskuntalaista, yhdistyslaista ja eräistä muista yhteisölaeista covid-19-epidemian leviämisen rajoittamiseksi (HE 45/2020 vp). Lakivaliokunnan lausunnossa (LaVL 2/2020) todetaan, mikäli asianosaiselta puuttuu etäosallistumisväline taikka yhden tai muutaman asianosaisen etäyhteys katkeaa kesken kokouksen, tällainen tilanne ei voisi muodostaa päätöksen moiteperustetta. Lisäystä säädöstasolle ei nähty tarpeellisena, koska vastaavaa säädöstä ei ole esimerkiksi osuuskuntalaissa tai yhdistyslaissa.

Muutamissa lausunnoissa esitettiin muutostarpeita muihin yksityislain säännöksiin (59, 61, 62 ja 65 §). Tässä hallituksen esityksessä tehdään covid-19-epidemian vuoksi välttämättömät muutokset, joten muihin esiin nostettuihin muutostarpeisiin ei tässä yhteydessä voida kiinnittää tarkempaa huomiota.

Oikeusministeriö esitti useita muutosehdotuksia ja täydennystarpeita, joiden lähtökohtana on vuonna 2020 koronaviruspandemian johdosta säädetty ministeriön toimialaan kuuluvien yksityisten yhteisöjen (mm. osakeyhtiöt, osuuskunnat, yhdistykset) osalta väliaikaisia poikkeuksia etäosallistumisesta ja etäkokouksen pitämistä koskeviin säännöksiin.

Oikeusministeriö esitti säädöstekstin tai perustelujen tarkentamista siten, että voidaan päätellä miltä osin tiekunnan kokouksissa on kyse pelkkään etäosallistumiseen perustuvasta kokouksesta ja sitä koskevasta päätösvallassa ja miltä osin etäosallistumisesta perinteistä kokousosalistumisesta täydentävänä keinona. Perustelutekstejä täydennettiin, jotta varmistetaan, että muutoksella tarjotaan täydentävä mahdollisuus osallistua etänä kokouksiin.

Oikeusministeriö otti kantaa muutosehdotukseen koskien etäosallistumisen läsnäolon määrittelyä sekä avustajan tai asiamiehen käyttöä. Voimassa olevassa lainsäädännön 59 §:n kolmannessa momentissa säädetään, että tieosakkaalla on oikeus valtuuttaa toinen henkilö käyttämään puolestaan puhe- ja äänivaltaansa tiekunnan kokouksessa. Lakiehdotuksesta poistetaan tämän vuoksi 58 §:n toisesta momentista osakkaan läsnäoloa sekä avustajaa ja asiamiestä koskevat säännökset.

Oikeusministeriö kiinnitti huomiota siihen, ettei yksityistielaisissa säädetä siitä, että etäosallistumismahdollisuudesta tai kokouksen pitämisestä sähköisessä toimintaympäristössä ja mainittujen seikkojen vaikutuksesta jäsenen puhevallan käyttöön on mainittava kokouskutsussa. Lakiehdotukseen tehtiin lisäys, jonka mukaan tiekunnan toimitsijamies tai hoitokunta voi päättää, että tiekunnan kokoukseen etänä osallistumisen edellytyksenä on ilmoittautuminen kokoukseen viimeistään tiettyinä päivinä, joka voi olla aikaisintaan kaksi viikkoa ennen kokousta. Tällöin kokouskutsuaika lasketaan viimeisestä ilmoittautumispäivästä.

Oikeusministeriö totesi lausunnossaan, että siirtymäsäännös on hyvin avoin ja mahdollistaa laajan harkinnan sen ajalliseen soveltamiseen. Siirtymäsäännöstä muutettiin niin, että tätä lakia sovelletaan sellaiseen kokoukseen, johon kutsu on toimitettu tämän lain mukaisena ja joka pidetään tämän lain voimassa ollessa.

Luotsauslaki

Luotsauslain muutosta koskevissa lausunnoissa (10 kannanottoa) yleisesti kannatettiin esitysluonnoksen mukaista väliaikaista muutosehdotusta. Muutosehdotuksen nähtiin osaltaan turvaavan merenkulun jatkuvuutta ja olevan siten covid-19-epidemian aikana perusteltu. Esimerkiksi Luotsiliitto - Lotsförbundet ry piti hallituksen esitystä hyvänä ja tarpeellisena todeten, että varautuminen merikuljetusten turvallisen jatkuvuuden turvaamiseksi myös poikkeavissa olosuhteissa on tärkeää. Luotsaus on keskeistä meri- ja ympäristöturvallisuuden varmistamisessa. Liitto piti hyvänä, että luotsaustoiminnan jatkuvuutta henkilölupien osalta voidaan esityksen mukaisesti väliaikaisesti tarkastella niin, ettei meriturvallisuus vaarannu. Luotsiliitto painotti lausunnossaan esityksen vaikutuksien arvioinnin toteamaa, jonka mukaan poikkeaminen normaaleista menettelysäännöistä edellyttäisi aina viranomaisen tapauskohtaista harkintaa, jossa otetaan huomioon väyläkohtaiset erityisvaatimukset, hakijan aiempi luotsauskokemus ja muu ammattitaito sekä muut merenkulun turvallisuuteen vaikuttavat tekijät. Lisäksi edellytettäisiin, että viranomainen arvioisi poikkeamisen välttämättömyyttä vallitsevassa tilanteessa ja varmista-

taisi merenkulun turvallisuuden. Liitto totesi, että pelkästään luotsausta työkseen tekevien Finn-pilot Pilotage Oy:n luotsien kelpoisuus väylä- ja paikallisosaaamisen näkökulmasta on uskottavasti todettavissa erityisesti kelpoisuutta uudistettaessa. Myös Suomen Varustamot ry kannatti esitettyjä väliaikaisia muutoksia, sillä ne tuovat tarvittavaa joustoa luotsauksen henkilölupiin covid-19 pandemian aiheuttamassa poikkeuksellisessa tilanteessa ja turvaavat näin osaltaan merikuljetusten jatkuvuutta.

Luotsiliitto ja Suomen Varustamot kiinnittivät kuitenkin huomiota Liikenne- ja viestintäviraston harkintavaltaan. Kyseiset lausunnonantajat totesivat, että viranomaisen harkintavelvoitetta koskevat perusteet kirjattaisiin tehtyihin päätöksiin ja että hakija saa ymmärrettäviin ja johdonmukaisiin arviointikriteereihin perustuvan päätöksen. Tältä osin lisäystä säädöstasolle ei nähty tarpeellisuutena, koska viranomaisen päätökset tulee hallintolain mukaan perustella. Esityksen perusteluihin on kuitenkin lisätty selkeyttävä maininta siitä, että päätökset olisi perusteltava hallintolain mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö muistutti lausunnossaan työsuojelun näkökulmasta työnantajan velvollisuudesta työn vaarojen selvittämiseen ja niiden arviointiin. Sosiaali- ja terveysministeriö ehdotti, että hallituksen esityksen perusteluihin lisättäisiin kirjaus työn vaarojen selvittämisestä ja arvioinnista koskien luotsitarkastajan työturvallisuutta, kun hän ottaa vastaan koeluotsausta aluksella. Sosiaali- ja terveysministeriön ehdottamaa lisäystä perusteluihin ei nähdä mahdollisena, sillä työn vaarojen selvittäminen ja arviointi tulee tehdä eri menettelyssä.

Oikeusministeriö esitti useita täsmennys- ja täydennysehdotuksia säännöksiin ja perusteluihin. Oikeusministeriö kiinnitti huomiota ehdotuksen 21 b §:n 1 momenttiin, jonka mukaan luotsin ohjauskirja tai linjaluotsinkirja voitaisiin myöntää ilman koeluotsausvaatimuksen täyttämistä covid-19-epidemian aikana, jos menettely on välttämätöntä merenkulun jatkuvuuden turvaamiseksi eikä aiheuta vaaraa ihmishengelle, omaisuudelle tai ympäristölle. Oikeusministeriö nosti esiin sen, että itse pykälätekstissä ei poikkeusmahdollisuutta kuitenkaan sidota perusteluissa mainittuun kriteeriin siitä, että koeluotsauksen suorittaminen on merkittävästi vaikeutunut covid-19-epidemian aiheuttamien poikkeuksellisten tilanteiden vuoksi.

Lisäksi oikeusministeriö totesi, että luonnoksessa ei perustella lainkaan sitä, millä tavalla covid-19-epidemia on vaikeuttanut tai vaikeuttaa merkittävästi koeluotsauksen suorittamista siten, että lupavaatimuksesta on perusteltua säätää poikkeavasti. Oikeusministeriö huomauttaa, että kriteerit voimassaolevasta merenkulun turvallisuutta takaavasta koeluotsausvaatimuksesta poikkeamiselle tulee olla tarpeeksi korkealla ja kiinnittyä nimenomaan poikkeukselliseen tilanteeseen, jossa koeluotsausta ei ole mahdollista suorittaa, mutta kirjan myöntämiselle on painava tarve.

Oikeusministeriö huomautti myös, että säännöksestä tulisi käydä selkeästi ilmi se, että ilman koeluotsausta myönnetyn kirjan voimassaoloa ei ole mahdollista pidentää, vaan kirjan voimassaolon päätyttyä on noudatettava 12 ja 14 §:ssä säädettyä ja suoritettava koeluotsaus.

Ehdotettavan 21 b §:n 2 momentin osalta oikeusministeriö totesi, että lakiehdotus ja sen perustelut eivät täysin vastaa toisiaan, minkä lisäksi perustelut ovat puutteelliset. Perusteluissa todetaan, että luvan voimassaoloaika voitaisiin pidentää, jos voimassaoloajan jatkaminen tavallisin menettelyin on kohtuuttomasti vaikeutunut covid-19-epidemian aiheuttamien poikkeuksellisten tilanteiden vuoksi. Pykälässä tämä on kuitattu ainoastaan maininnalla siitä, että luvan voimassaoloajan pidentäminen on ”tarpeen covid-19-epidemian aikana”. Säännöstä olisi välttämätöntä täsmentää, ja perusteluja on täydennettävä.

Oikeusministeriö totesi lisäksi, että jatkovalmistelussa esitykseen olisi välttämätöntä lisätä perustelut lain voimassaoloajasta.

Lakiehdotusta ja säännöskohtaisia perusteluja on täsmennetty oikeusministeriöltä saadun palautteen pohjalta.

7 Säännöskohtaiset perustelut

Yksityistielaki

58 §. *Tiekunnan kokous.* Pykälän esitetään lisättäväksi uusi *3 momentti*, jossa säädettäisiin etäosallistumisesta tiekunnan kokoukseen. Ehdotuksen mukaisesti tiekunnan toimitsijamies tai hoitokunta voi sallia osallistumisen tiekunnan kokoukseen postin tai tietoliikenneyhteyden taikka muun teknisen apuvälineen avulla yksityistielain tai tiekunnan sääntöjen estämättä. Tästä olisi myös kokouskutsussa maininta.

Ehdotuksen tarkoituksena on mahdollistaa yhä joustavampi osallistuminen tiekunnan kokouksiin. Kyse on kuitenkin vain mahdollisuudesta hyödyntää etäosallistumismahdollisuuksia kokouksessa, eikä kyseessä ole kenenkään tieosakkaan yksilöllinen oikeus vaatia etäosallistumismahdollisuutta. Lisääntyvän sähköisen toimintaympäristön käyttämisen katsotaan vastaavan nykyajan tarpeisiin, minkä vuoksi etäyhteyksien käyttöä kokouksissa tulisi helpottaa. Lisäksi etäyhteyksien käyttämisen helpottaminen turvaisi mahdollisuuden kokouksien pitämiseen myös covid-19-epidemian aikana. Tiekunnan kokoukset ovat välttämättömiä yksityisteiden kunnossapidon rahoituksen varmistamiselle. Rahoituksen puuttuminen heijastuisi yksityisteiden kunnossapidon vähenemiseen, mikä puolestaan olisi omiaan vaikuttamaan elinkeinoelämään, etenkin maa- ja metsätalouden kuljetuksiin.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin myös etukäteisestä ilmoittautumisesta etäkokoukseen. Ennakkoilmoittautuminen on tarpeellista sen varmistamiseksi, että tieosakas voi ennalta riittävällä tavalla arvioida, miten haluaa kokoukseen osallistua ja minkälaisia teknisiä tai muita valmiuksia etäosallistuminen edellyttää. Tiekunnan kokoukseen etänä osallistumisen edellytyksenä on ilmoittautuminen kokoukseen viimeistään tiettynä päivänä, joka voi olla aikaisintaan kaksi viikkoa ennen kokousta. Tämä tarkoittaa sitä, että kokouskutsu on lähetettävä riittävän ajoissa, jotta tieosakkailla on mahdollisuus ilmoittaa osallistuvansa etänä tiekunnan kokoukseen vähintään kaksi viikkoa ennen tiekunnan kokouspäivää. Tällöin kokouskutsuaika lasketaan viimeisestä ilmoittautumispäivästä.

Jotta tiekunnan kokoukseen osallistuminen olisi hallittua ja ennakoitavaa myös sähköisessä toimintaympäristössä, tulee toimitsijamiehen tai hoitokunnan huolehtia asianmukaisista kokousjärjestelyistä, tiedottaa asianosaisia riittävän ajoissa olennaisista seikoista liittyen sähköiseen osallistumiseen sekä antaa muut tarpeelliset käytännönohjeet asianosaisille. Eduskunnan lakivaliokunta on ottanut kantaa etäosallistumiseen käsitellessään hallituksen esitystä väliaikaisesta poikkeamisesta osakeyhtiölaista, asunto-osakeyhtiölaista, osuuskuntalaista, yhdistyslaista ja eräistä muista yhteisölaeista covid-19-epidemian leviämisen rajoittamiseksi (HE 45/2020 vp). Lakivaliokunnan lausunnossa (LaVL 2/2020) todetaan, mikäli asianosaiselta puuttuu etäosallistumisväline taikka yhden tai muutaman asianosaisen etäyhteys katkeaa kesken kokouksen, tällainen tilanne ei voisi muodostaa päätöksen moiteperustetta. Käytännössä etäkokouksen osallistujan puutteelliseen laitteistoon liittyvien moiteperusteiden mahdollisuutta vähentää se, ettei poikkeuksessa tarkoitettu etäosallistuminen ole pakollista ja se on toimitsijamiehen tai hoitokunnan päätöksellä mahdollista yhdistää menettelyyn, jossa tiekunnan osakas valtuuttaa toisen henkilön osallistumaan kokoukseen puolestaan.

Pykälän 3 momentti siirtyy muuttamattomana uudeksi 4 momentiksi.

Laki liikenteen palveluista

154 §. *Liikkumispalvelua koskevat olennaiset tiedot.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Traffic Management Finland Oy korvattaisiin yhtiön uudella toiminimellä Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi vastaava muutos. Muutos on luonteeltaan tekninen.

179 §. *Liikenne- ja viestintäviraston seuranta- ja yhteensovittamistehtävät.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Traffic Management Finland Oy korvattaisiin yhtiön uudella toiminimellä Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi vastaava muutos. Muutos on luonteeltaan tekninen.

179 a §. *Aikataulu- ja reittitiedoista ilmoittaminen covid-19-epidemian aikana.* Väliaikaisesti 30.6.2021 asti voimassa olevaa pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että Traffic Management Finland Oy korvattaisiin yhtiön uudella toiminimellä Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy. Muutos on luonteeltaan tekninen.

Luotsauslaki

21 b §. *Poikkeukset covid-19-epidemian aikana.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi väliaikaisesti uusi 21 b §, joka olisi voimassa 30.6.2021 saakka.

Ehdotettavassa 1 momentissa säädettäisiin, että Liikenne- ja viestintävirasto voi poiketa koeluotsausvaatimuksesta myönnettäessä uusia luotsin ohjauskirjoja tai linjaluotsinkirjoja ajanjaksona, joka päättyy 30 päivänä kesäkuuta 2021. Ilman koeluotsausta myönnettävä luotsin ohjauskirja tai linjaluotsinkirja olisi voimassa kuusi kuukautta myöntämispäivästä. Luotsin ohjauskirja tai linjaluotsinkirja voitaisiin myöntää ilman koeluotsausvaatimuksen täyttämistä, jos koeluotsauksen suorittaminen on covid-19-epidemiasta johtuvista syistä merkittävästi vaikeutunut ja menettely on välttämätöntä merenkulun jatkuvuuden turvaamiseksi, eikä se aiheuta vaaraa ihmishengelle, omaisuudelle tai ympäristölle.

Ehdotuksen tarkoituksena on mahdollistaa uusien luotsin ohjauskirjojen ja linjaluotsinkirjojen myöntäminen myös tilanteissa, joissa koeluotsauksen suorittaminen on merkittävästi vaikeutunut covid-19-epidemian aiheuttamien poikkeuksellisten tilanteiden vuoksi. Koeluotsausvaatimuksesta poikkeaminen edellyttäisi Liikenne- ja viestintäviraston harkintaa. Harkinnassaan se ottaisi huomioon erityisesti koeluotsausvaatimuksesta poikkeamisen välttämättömyyden. Harkinnassa huomiota kiinnitettäisiin siten siihen, onko luotsin ohjauskirjan tai linjaluotsinkirjan myöntäminen välttämätöntä merenkulun jatkuvuuden turvaamiseksi. Lisäksi koeluotsausvaatimuksesta voitaisiin poiketa vain, jos koeluotsauksen suorittaminen ei ole mahdollista covid-19-epidemiaan liittyvistä pakottavista syistä. Näin voisi olla esimerkiksi silloin, jos infektioriskin minimoimiseksi alukset kieltäytyvät ottamasta ylimääräisiä henkilöitä, kuten koeluotsauksen vastaanottajia, alukselle. Liikenne- ja viestintäviraston tulisi harkinnassaan ottaa huomioon myös turvallisuusnäkökohdat. Liikenne- ja viestintävirasto voisi myöntää luotsin ohjauskirjan tai linjaluotsinkirjan poikkeuksellisesti ilman koeluotsauksen suorittamista, jos menettelyn ei arvioida aiheuttavan vaaraa merenkulun turvallisuudelle. Arvioinnissa voitaisiin kiinnittää huomiota esimerkiksi väylän erityispiirteisiin sekä hakijan aiempaan luotsaus- ja merenkulkukokemukseen tai muihin ammattitaitoa osoittaviin tekijöihin, kuten laivasimulaattorissa suoritettuihin harjoitteluihin.

Ehdotettavassa 2 momentissa säädettäisiin luotsauksen henkilölupien voimassaolon jatkamisesta covid-19-epidemian aiheuttamissa erityistilanteissa. Lainkohdassa säädettäisiin, että Liikenne- ja viestintävirasto voi hakemuksesta jatkaa viimeisestä voimassaolopäivästä kuudella kuukaudella niiden luotsin ohjauskirjojen, linjaluotsinkirjojen ja erivapauksien voimassaoloa, joiden voimassaoloaika päättyy viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2021, jos se on tarpeen covid-19-epidemiaan liittyvän merkittävän syyn vuoksi ja jos se on välttämätöntä merenkulun jatkuvuuden turvaamiseksi eikä aiheuta vaaraa ihmishengelle, omaisuudelle tai ympäristölle.

Edellytyksenä voimassaoloajan jatkamiselle olisi, että se on tarpeen covid-19-epidemiaan liittyvän merkittävän syyn vuoksi. Liikenne- ja viestintävirasto voisi siten pidentää luotsauksen henkilöluvan voimassaoloaikaa, jos henkilöluvan uusiminen tavallisin menettelyin on kohtuuttomasti vaikeutunut covid-19-epidemian aiheuttamien poikkeuksellisten tilanteiden vuoksi. Näin voi olla esimerkiksi silloin, jos vaadittavaa koulutusta ei voida järjestää kokoontumisrajoitusten vuoksi tai hakijat eivät liikkumisrajoitusten vuoksi pääse matkustamaan koulutuspaikalle. Lisäksi edellytettäisiin, että menettelyn ei arvioida vaarantavan merenkulun turvallisuutta.

Lakiehdotus olisi väliaikainen ja sen olisi tarkoitus olla voimassa 30.6.2021 asti.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan mahdollisimman pian. Luotsauslain muutoksen ehdotetaan olevan voimassa väliaikaisesti 30.6.2021 saakka.

Yksityistielain muutos ehdotetaan tulevan voimaan mahdollisimman pian. Tätä lakia sovelletaan sellaiseen kokoukseen, johon kutsu on toimitettu tämän lain mukaisena ja joka pidetään tämän lain voimassa ollessa.

Liikenteen palveluista annettua lakia koskevat muutokset ehdotetaan tulevan voimaan mahdollisimman pian. Muutos selkeyttää lain soveltamista ja lisää oikeusvarmuutta.

Hallituksen esityksessä (HE 62/2020 vp) esitettiin väliaikaisia muutoksia covid-19-epidemian aiheuttamaan poikkeuksellisiin tilanteisiin reagoimiseksi ja yhteiskunnan toiminnan varmistamiseksi. Luotsauslakia koskeva väliaikainen muutos (408/2020) tuli myös voimaan 1.6.2020. Luotsaustoimintaan liittyy alan korostuneesta kansainvälisyydestä johtuen erityispiirteitä. Näin ollen luotsausta koskevat muutokset ovat voimassa 30.4.2021 asti, johon mennessä väliaikaisesti pidennettyjen luotsin ohjauskirjojen, linjaluotsinkirjojen ja erivapauksien sekä ilman koeluotsausta myönnettyjen uusien luotsin ohjauskirjojen ja linjaluotsinkirjojen voimassaoloaika päättyy. Tällä hallituksen esityksellä mahdollistettaisiin luotsin ohjauskirjojen, linjaluotsinkirjojen ja erivapauksien voimassaolon jatkaminen sekä koeluotsausvaatimuksesta poikkeaminen uusien luotsin ohjauskirjoja ja linjaluotsinkirjoja myönnettäessä 30.6.2021 asti.

Ehdotettu voimassaoloaika perustuu siihen, että covid-19-epidemian kehittymistä ja päättymistä on vaikea ennakolta arvioida. Kuten vuoden 2020 aikana on selvinnyt, epidemia voi edetä aalloittain, eli tartunnat voivat muun muassa rajoitustoimien takia lähteä laskuun, mutta tätä voi seurata uusi aalto, jolloin tartunnat voivat nopeasti kasvaa jyrkästikin, kuten marraskuun lopussa 2020 on käynyt. Tietoon on tullut lupaavia uutisia kehitetyistä rokotteista, mutta niiden hyväksymisen viranomaismenettelyjen, myyntiin tulevien rokotteiden saatavuuden ja kansallisen rokotteiden antamisen aikataulua ei vielä tiedetä. Tiedossa ei myöskään ole, miten ja millä aikataululla rokotteiden laajakin saatavuus vaikuttaisi maailmanlaajuisesti ja kansallisesti epidemian jatkumiseen.

9 Toimeenpano ja seuranta

Esityksessä ehdotettujen yksityistielain ja luotsauslain muutosten toteutumista ja niiden vaikutusta seurataan säännöllisesti. Luotsauslain osalta Liikenne- ja viestintävirasto laatii seurantaraportteja liikenne- ja viestintäministeriölle. Lisäksi virasto tekee vuoden 2022 aikana kokonaisvaltaisen selvityksen covid-19-epidemian perusteella säädetyistä hallinnonalan lainsäädäntömuutoksista ja niiden vaikutuksista. Tulokset arvioidaan ja tarvittaessa tehdään pysyväisluontoisiaakin muutoksia olemassa olevaan lainsäädäntöön.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Ehdotettujen muutosten osalta on syytä tarkastella ja arvioida niiden suhdetta perustuslain 6, 13 ja 18 §:ssä säädettyihin perusoikeuksiin ja perustuslain 124 §:ään.

Perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset ovat lailla säätäminen, lain täsmällisyys ja tarkkarajaisuus, rajoituksen hyväksyttävyys, rajoituksen suhteellisuus, perusoikeuden ydinalueen koskemattomuus, oikeusturvajärjestelyjen riittävyys ja ihmisoikeusvelvoitteiden noudattaminen. Lisäksi perustuslakivaliokunta on korostanut hallituksen esitysten valmistelun kehittämistä niin, että säätämisyjärjestysperusteluissa tarkasteltaisiin ehdotuksia myös perustuslain 22 §:n mukaisen perus- ja ihmisoikeuksien turvaamisvelvoitteen eikä ainoastaan perus- ja ihmisoikeusristiriitojen kannalta (PeVL 52/2014 vp, s. 3/I)

Esityksen perusoikeusliitännäiset ehdotukset ovat täsmällisiä, ajallisesti rajattuja, ja perustelussa suhteessa suojeltaviin oikeushyviin nähden. Ehdotettu sääntely on rajattu vain siihen laajuuteen, joka on katsottava sen taustalla olevien tavoitteiden kannalta välttämättömäksi ja oikeasuhtaiseksi. Ehdotuksilla ei puututa perustuslaissa turvattujen oikeuksien ydinalueelle.

Yhdenvertaisuus (6 §)

Esitystä tulee arvioida perustuslain 6 §:n kannalta, jonka mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Säännös kieltää myös välillisen syrjinnän eli sellaiset toimenpiteet, joiden vaikutukset tosiasiallisesti – vaikkakin vain välillisesti – johtaisivat syrjivään lopputulokseen. Suosinta tai jonkin yksilön tai ryhmän asettaminen etuoikeutettuun asemaan on niin ikään kiellettyä, jos se asiallisesti merkitsisi toisiin kohdistuvaa syrjintää.

Yksityistielain osalta voidaan todeta, että etäosallistumisen mahdollistaminen kokouksissa tarjoaa vaihtoehtoisen tavan osallistua kokouksiin. Tämän muutosehdotuksen tarkoituksena on varmistaa, että kaikkia tieosakkaita kohdellaan myös yhdenvertaisesti ja, että kaikilla tieosakkailla on yhdenvertainen osallistumismahdollisuus tiekunnan kokouksiin. Eduskunnan käsiteltävänä olleessa hallituksen esityksessä (HE 45/2020 vp) on todettu, että poikkeusmenettelyjen mahdollistaminen edesauttaa kokousten pitämistä riittävän ennakoitavalla ja hallitulla tavalla, mikä on omiaan edistämään osakkeenomistajien yhdenvertaisuutta. Yksityistielain muutoksen voidaan siten katsoa tukevan tieosakkaiden yhdenvertaisuutta, kun kaikille osakkaille taataan yhtäläinen mahdollisuus osallistua tiekunnan kokouksiin. Lisäksi ehdotettu muutos parantaisi esimerkiksi ulkomailla asuvien tieosakkaiden mahdollisuuksia osallistua kokouksiin, mikä puolestaan edesauttaisi yhdenvertaisuusperiaatteen toteutumista.

Luotsauslakia koskevalla ehdotuksella puututaan luotsauksen henkilölupien haltijoiden tai hakijoiden yhdenvertaisuuteen siltä osin, kun uusi henkilölupa myönnettäisiin tai vanhan henkilöluvan voimassaoloaikaa jatkettaisiin tavanomaista kevyemmin edellytyksin. Ehdotus on kuitenkin yhdenmukainen perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten kanssa. Lakiehdotus on täsmällisesti ja tarkkarajaisesti määritelty koskemaan vain tiettyjä luotsauksen henkilölupia. Ehdotus on oikeassa suhteessa sillä tavoiteltuun hyötyyn nähden, sillä poikkeaminen olisi voimassa ainoastaan rajoitetun ajan. Ehdotusta on myös pidettävä hyväksyttävänä, koska ehdotuksen tarkoituksena on turvata merenkulun jatkuvuutta ja sitä kautta Suomen huoltovarmuutta.

Yhdenvertaisuusperusoikeuden ydinalue säilyisi koskemattomana, sillä luotsauslain muutosehdotuksella ei asetettaisi samassa tilanteessa olevia hakijoita eriarvoiseen asemaan. Ehdotusta sovellettaisiin kaikkiin samassa tilanteessa oleviin hakijoihin. Ehdotus ei lisäksi merkitsisi automaattista poikkeamista koeluotsausvaatimuksesta tai luotsauksen henkilölupien voimassaoloaikojen välitöntä pidentämistä. Sen sijaan ehdotuksen tarkoituksena on mahdollistaa kuvatut menettelyt, jos hakijalla on covid-19-epidemiasta johtuvia olennaisia vaikeuksia suorittaa koeluotsaus tai uudistaa luotsauksen henkilölupansa.

Lisäksi voidaan todeta, että henkilöillä, joiden luotsauksen henkilöluvat vanhentuivat ennen covid-19-epidemian aiheuttamien poikkeuksellisten tilanteiden alkamista, ei ole todennäköisesti vaikeuksia uusien henkilölupiaan. Näin ollen he eivät joutuisi ehdotetun säännöksen perusteella olennaisesti huonompaan asemaan kuin ne, joiden luotsauksen henkilölupien voimassaoloaika päättyisi covid-19-epidemiasta johtuvan poikkeuksellisen tilanteen aikana. Ehdotetuilla muutoksilla on tarkoitus helpottaa niiden hakijoiden tilannetta, joiden luotsauksen henkilölupa vanhenisi covid-19-epidemian aikana ja joilla on epidemiasta johtuvia olennaisia vaikeuksia uudistaa henkilölupiaan.

Ehdotusta koskisivat normaalit oikeusturvajärjestelyt.

Kokoontumis- ja yhdistymisvapaus (13 §)

Yksityisielain muutos edistää kokoontumis- ja yhdistymisvapauden toteutumista tiekunnissa, sillä kokousmenettelyjen digitalisointi mahdollistaa yhä joustavamman osallistumisen tiekunnan kokouksiin ja laajentaa kaikkien osakkaiden osallistumismahdollisuuksia. Ehdotetun sääntelyn katsotaan olevan tarpeellinen, vaikka se sisältää muutoksen, jolla voi olla vaikutuksia kokoontumisvapauden tavanomaiseen käyttämiseen, sillä muutoksen voidaan katsoa edesauttavan tiekunnan kokousten järjestämistä. Muutosta voidaan näin ollen pitää perusteltuna myös kokoontumis- ja yhdistymisvapauden toteutumisen näkökulmasta.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että yhdistysvapauden perustana on yhdistysten sisäinen itsemääräämisoikeus ja toimintavapaus eli ns. yhdistysautonomia. Niihin kuuluvat esitöiden mukaan yhdistysten oikeus vapaasti hyväksyä haluamansa säännöt ja oikeus valita jäsenensä (HE 309/1993 vp, s. 60 ja PeVM 3/2010 vp, s. 5).

Väliaikaisia poikkeamisia osakeyhtiölaista, asunto-osakeyhtiölaista, osuuskuntalaista, yhdistyslaista ja eräistä muista yhteisölaeista covid-19-epidemian leviämisen rajoittamiseksi annetun hallituksen esityksen (HE 45/2020 vp; s.26) perusteluissa on todettu, ettei yhdistyslakiin ehdotettu muutos väliaikaisesta poikkeamisesta kokousmenettelyjen osalta rajoita yhdistysten yhdistysautonomiaan kuuluvaa oikeutta vapaasti hyväksyä haluamansa säännöt ja oikeutta valita jäsenensä. Esityksen mukaisen väliaikaisen poikkeusehdotuksen todetaan perusteluissa rajoittavan yhdistysautonomiamia lähinnä siten, ettei etäosallistumisen ja valtuutetun käytön salliminen

poikkeusoloissa edellyttä sääntöjen muuttamiseen tarvittavan jäsenten määränemmistön päätöstä. Kyseisen hallituksen esityksen perusteluissa ehdotettua rajoitusta on pidetty välttämättömänä, sillä covid-19-epidemia on vaikeuttanut yhdistysten mahdollisuuksia muuttaa sääntöjään. Lisäksi perusteluissa on katsottu, että, koska kyseinen ehdotus ei rajoita jäsenen oikeuksia osallistua yhdistyksen päätöksentekoon ja sen vaikutukset ovat sekä sisällöltään että kestoaltaan ennalta rajoitettu, voidaan rajoituksia pitää perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävänä ja oikeussuhteisina.

Edellä mainitussa hallituksen esityksessä (HE 45/2020 vp) esitettyjä perusteluita voidaan soveltaa myös yksityistielakia koskevaan muutosehdotukseen. Yksityistielakia koskevan muutosehdotuksen osalta voidaan todeta, että ehdotuksessa rajoitetaan tiekuntien määräysvaltaa lähinnä siten, ettei etäosallistumisen käytön salliminen edellyttä tiekunnan kokouksen päätöksenteossa tarvittavaa tieosakkaiden enemmistöpäätöstä taikka sääntöjen muutosta. Yksityistielakia koskevan muutoksen osalta voidaan myös todeta, että koska ehdotus ei rajoita tiekunnan osakkaiden oikeuksia osallistua tiekunnan päätöksentekoon, voidaan kokousjärjestelyyn liittyvää poikkeusmenettelyä pitää perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävänä ja oikeussuhteisena ja sellaisena toimenpiteenä, joka edistää kokoontumis- ja yhdistymisvapauden toteutumista.

Oikeus työhön ja elinkeinonvapaus (18 §)

Luotsauslain muutosehdotusta tulee tarkastella myös oikeudesta työhön ja elinkeinonvapauden näkökulmasta. Perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvataan jokaiselle oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Säännöksellä on tarkoitus vahvistaa jokaisen oikeus hankkia toimeentulonsa työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Lisäksi siinä vahvistetaan yrittämisen vapauden periaate, kun ammatti ja elinkeino mainitaan nimenomaan toimeentulon hankkimisen keinona. Yhtenä lähtökohtana on yksilön oma aktiivisuus toimeentulonsa hankkimisessa. Oikeus valita vapaasti työ liittyy myös yhdenvertaisuuteen ja syrjäintäkieltoon.

Esityksessä ehdotettavilla luotsauslain muutoksilla pyritään turvaamaan merenkulkuun liittyvien elinkeinojen harjoittaminen covid-19-epidemian aiheuttamissa poikkeuksellisissa tilanteissa. Muutoksilla pyritään turvaamaan riittävä luotsauksen henkilölupien haltijoiden määrä myös covid-19-epidemian aikana. Voimassa oleva luotsauksen luotsin ohjauskirja on edellytys luotsina toimimiselle. Samoin linjaluotsinkirja ja erivapaus ovat keskeisiä merenkulun elinkeinonharjoittamiseen liittyviä lupakirjoja, joiden katkeamaton voimassaolo turvaa merikuljetuksien jatkuvuutta.

Luotsina työskentelevien henkilöiden lisäksi muutokset turvaavat alusten miehistöjen sekä satamissa työskentelevien ihmisten työllisyyttä. Meriliikenteen ja logistiikan jatkuvuus turvaa myös laajemmin yhteiskunnan eri toimintoihin, kuten teollisuuteen, liittyvää työllisyyttä ja elinkeinotoimintaa.

Perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytyksien nojalla perusoikeusrajoitusten on oltava myös ihmisoikeusvelvoitteiden kannalta sallittavia. Elinkeinovapautta ei ole sellaisenaan turvattu Euroopan ihmisoikeussopimuksessa tai YK:n alaisissa ihmisoikeussopimuksissa. YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 23 artiklaan sisältyy työn valinnan vapaus. Elinkeinovapaus sisältyy Euroopan unionin perusoikeuskirjaan. Sen 16 artiklan mukaan elinkeinonvapaus tunnustetaan unionioikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 1. lisäpöytäkirjan 1 artikla suojaa omaisuusuoja ja sen on katsottu suojaavan välillisesti myös elinkeinotoimintaa. Kyseistä oikeutta voidaan rajoittaa laa-

jasti lailla julkisten intressien turvaamiseksi. Suomen kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet eivät siten estä ehdotetun kaltaista sääntelyä. Edellä mainittujen luotsauslakia koskevien muutosten tavoitteena on pitää yllä työllisyyttä covid-19-epidemian aikana ja siten turvata perustuslain elinkeinovapauteen liittyvää oikeutta työhön ja toimeentuloon. Ehdotuksilla pyritään myös turvaamaan merenkulun elinkeinonharjoitustoiminta poikkeuksellisissa tilanteissa ja se turvaa siten perustuslain elinkeinonvapautta.

Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle (124 §)

Liikenteen palveluista annetun lain 154, 179 ja 179 a §:ssä tarkoitettujen liikkumisen tietopalvelujen järjestämisen suhdetta perustuslakiin ja julkisen hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle on käsitelty hallituksen esityksessä HE 202/2020 vp eduskunnalle laeiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi. Yhtiön toimivaltuudet liikenteen palveluista annettuun lakiin hyväksyttiin eduskunnassa joulukuussa 2020 (HE 202/2020 vp; EV 191/2020 vp).

Perustuslakivaliokunnan käytännössä on katsottu, että oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen perustuslain 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä edellyttää, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla.¹ Perusoikeuksien, oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten turvaamisen kannalta merkityksellistä on myös yksityiselle annetun julkisen hallintotehtävän hoitamisen valvonta² sekä kelpoisuusehdot³. Perusoikeuksien, oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten turvaamisesta voidaan tosiasiallisessa toiminnassa huolehtia sääntelyn yleisen tarkkuuden ja muun asianmukaisuuden sekä asianomaisten henkilöiden sopivuuden ja pätevyyden avulla.⁴ Perusoikeuksien, oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten turvaamisen kannalta merkityksellistä olisi myös liikenteen palveluista annetun lain 138 §:n mukaisilla tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalveluiden tarjoajaan kohdistuvilla vaatimuksilla. Vaatimukset kohdistuvat erityisesti tarjoajan luotettavuuteen, toimintaedellytyksiin sekä henkilöstön osaamiseen.

Yhtiöön sekä sen tuottamiin palveluihin kohdistuvasta viranomaisvalvonnasta säädetään myös liikenteen palveluista annetussa laissa. Liikenteen palveluista annetun lain 178 §:n mukaan Liikenne- ja viestintävirasto valvoo liikenteen palveluista annetun lain sekä sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja päätösten noudattamista, jollei laissa muuta säädetä. Voimassa olevan lain 154 §:n 2 momentin mukaan Liikenne- ja viestintävirasto vastaa liikkumispalveluiden tietopalvelusta, johon verkko-osoite tai -osoitteet sekä niiden päivitykset on ilmoitettava. Liikenne- ja viestintävirasto voi hankkia tietopalvelun sekä siihen liittyvät välittömät tuottamis-, ylläpito- ja kehittämistehtävät Traffic Management Finland Oy:lta. Traffic Management Finland Oy:n palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan liikenteen palveluista annetussa laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto toimii ITS-direktiivin toimivaltaisena viranomaisena ja valvoo Liikkumispalvelukatalogin vaatimustenmukaisuutta ja on edelleen vastuussa palvelun tuottamisesta. Tietopalvelun järjestämisvastuun ja virkavastuusäännösten osalta lain 154 §:n 2 momentin muotoiluja tarkennettiin

¹ PeVL 50/2017 vp, s. 3; PeVL 33/2004 vp, s. 7 ja PeVL 46/2002 vp, s. 10.

² PeVL 40/2002 vp, s. 4 ja PeVL 62/2014 vp, s. 3.

³ PeVL 40/2002 vp, s. 4.

⁴ PeVL 26/2017 vp, s. 50 ja PeVL 24/2001 vp, s. 4.

Liikenne- ja viestintävaliokunnassa. Lisäksi 179 §:n 2 ja 3 momentteja täsmennettiin viittamalla palveluntarjoajan sijasta nimenomaisesti Traffic Management Finland Oy:öön, kun laki mahdollistaa kyseisten tehtävien hankkimisen ainoastaan yhtiöltä.⁵

Perusoikeuksien, oikeusturvan ja muiden hyvän hallinnon vaatimusten turvaamisen kannalta olisi tärkeää, että lain 154, 179 ja 179 a §:ssä nimenomaisesti nimetyn Traffic Management Finland Oy:n nimi päivitettäisiin mahdollisimman nopeasti yhtiön uudeksi toiminimeksi Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:ksi.

Soveltaminen Ahvenanmaalla

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 21 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat tieliikennettä.

Liikenneasioissa valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 13 kohdan mukaan kauppamerenkulkua ja kauppamerenkulun väyliä koskevat asiat. Lisäksi valtakunnan toimivaltaan kuuluvat merenkulun pätevyyksistä ja luotsinkirjoista päättäminen sekä niiden voimassaolon jatkaminen. Toimivaltainen viranomainen näissä asioissa on Liikenne- ja viestintävirasto.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

⁵ LiVM 18/2020 vp.

1.

Laki

yksityistielain 58 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityistielain (560/2018) 58 § seuraavasti:

58 §

Tiekunnan kokous

Tieosakkaat päättävät tienpidosta ja muista tiekuntaa koskevista asioista tiekunnan kokouksessa.

Tiekunnan kokous voidaan pitää myös sähköisessä toimintaympäristössä, jos tiekunnan kokouksessa niin päätetään tai tiekunnan säännöissä niin määrätään.

Tiekunnan toimitsijamies tai hoitokunta voi sallia osallistumisen tiekunnan kokoukseen postin tai tietoliikenneyhteyden taikka muun teknisen apuvälineen avulla. Kokoukseen osallistumisen edellytyksenä kuitenkin on, että tiekunnan osakas ilmoittautuu kokoukseen viimeistään tietynä päivänä, joka voi olla aikaisintaan kaksi viikkoa ennen kokousta. Tällöin kokouskutsuaika lasketaan viimeisestä ilmoittautumispäivästä.

Tiekunnan kokouksessa on muualla tässä laissa säädetyn lisäksi päätettävä erityisesti:

1) talousarvion vahvistamisesta seuraavaa tai kuluvaan varainhoitokautta varten sekä tiekunnan varainhoitokauden alkamis- ja päättymisajasta;

2) edellisen varainhoitokauden tilityksen tarkastamisesta ja hyväksymisestä tai kahden henkilön määräämisestä ennakolta ja jäljestäpäin tarkastamaan tilitys ja antamaan kokoukselle selostus tarkastuksen tuloksesta;

3) toimitsijamiehen tai hoitokunnan vastuuvapauden myöntämisestä;

4) toimitsijamiehen tai hoitokunnan valitsemisesta ja tehtävistään vapauttamisesta;

5) tieyksikkölaskelman vahvistamisesta;

6) tiemaksujen maksuunpanoluettelon ja käyttömaksun perusteiden sekä tarvittaessa käyttömaksujen vahvistamisesta;

7) rahalainan ottamisesta;

8) kiinteistönmuodostamislain 103 §:n 2 momentissa tarkoitetun rajankäynnin hakemisesta, milloin se on tienpitoa varten tarpeen;

9) tienpitoa koskevien ohjeiden antamisesta toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle;

10) muun kuin tieosakkaan säännöllistä tien käyttöä koskevan luvan myöntämisestä;

11) tieoikeuden perustamisesta ennestään olevaan tiehen tai tiekunnan perustaman tieoikeuden lakkauttamisesta;

12) tiekunnan säännöistä;

13) ulkopuolisen toimijan valtuuttamisesta huolehtimaan tien hallinnoinnista ja tienpidosta;

14) tieosakkaiden tekemistä, tienpitoon liittyvistä aloitteista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Tätä lakia sovelletaan sellaiseen kokoukseen, johon kutsu on toimitettu tämän lain mukaisena ja joka pidetään tämän lain voimassa ollessa.

2.

Laki

liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 154 §:n 2 ja 3 momentti, 179 §:n 2 ja 3 momentti sekä 179 a §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1256/2020, seuraavasti:

154 §

Liikkumispalvelua koskevat olennaiset tiedot

Edellä 1 momentissa tarkoitetun rajapinnan ja rajapinnan käyttämiseksi tarvittavan muun tietoineiston verkko-osoite tai -osoitteet sekä näiden päivitykset on ilmoitettava Liikenne- ja viestintäviraston osoittamaan tietojärjestelmään tallennettavaksi ennen toiminnan aloittamista tai päivityksen osalta heti kun uusi osoite on tiedossa. Liikenne- ja viestintävirasto vastaa tietopalvelusta, johon verkko-osoite tai -osoitteet sekä näiden päivitykset on ilmoitettava. Liikenne- ja viestintävirasto voi hankkia tietopalvelun sekä siihen liittyvät välittömät tuottamis-, ylläpito- ja kehittämissuhteet Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:ltä 213 §:n mukaisesti. Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:n palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Edellä 2 momentin mukaisesti palveluntarjoajaksi osoitetun Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:n on tarjottava tekninen palvelu, jolla 1 momentissa tarkoitettu tietojen toimittaminen voidaan vaihtoehtoisesti toteuttaa.

179 §

Liikenne- ja viestintäviraston seuranta- ja yhteensovittamistehtävät

Henkilöliikenteen liikkumispalvelun tarjoajalla on velvollisuus liikesalaisuuden estämättä toimittaa määräajoin harjoittamansa liikenteen tarjontaa ja toteutunutta kysyntää koskevat tiedot Liikenne- ja viestintävirastolle 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi sekä tilastointia ja tutkimusta varten. Henkilöliikenteen kuljetuspalvelun tarjoajan on lisäksi ilmoitettava säännöllisesti tarjottavan palvelun aloittamisesta, lopettamisesta ja olennaisista muutoksista Liikenne- ja viestintävirastolle viimeistään 60 päivää ennen suunnitelman toteuttamista siltä osin kuin tiedot eivät ole saatavilla 154 §:n 1 momentin mukaisesta rajapinnasta. Tiedot on toimitettava maksutta. Jos Liikenne- ja viestintävirasto mainitun pykälän 2 momentin mukaisesti järjestää tietopalvelun hankkimalla sen Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:ltä, ilmoitus on tehtävä suoraan Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:lle.

Liikenne- ja viestintävirastolla tai sen puolesta toimivalla Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:llä on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus luovuttaa saamiaan tietoja toiselle viran-

omaiselle, jos ne ovat välttämättömiä sille laissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi. Liikenne- ja viestintävirasto tai sen puolesta toimiva Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy voi luovuttaa kyseiset tiedot rajapinnan kautta tai muutoin sähköisesti.

179 a §

Aikataulu- ja reittitiedoista ilmoittaminen covid-19-epidemian aikana

Poiketen siitä, mitä 179 §:n 2 momentissa säädetään, henkilöliikenteen kuljetuspalvelun tarjoajan on covid-19-epidemian aikana ilmoitettava säännöllisesti tarjottavan palvelun aloittamisesta, lopettamisesta ja olennaisista muutoksista Liikenne- ja viestintävirastolle viimeistään viisi päivää ennen suunnitelman toteuttamista siltä osin kuin tiedot eivät ole saatavilla 154 §:n 1 momentin mukaisesta rajapinnasta. Jos Liikenne- ja viestintävirasto mainitun pykälän 2 momentin mukaisesti järjestää tietopalvelun hankkimalla sen Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:ltä, ilmoitus on tehtävä suoraan Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:lle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

luotsauslain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään väliaikaisesti luotsauslakiin (940/2003) uusi 21 b § seuraavasti:

21 b §

Poikkeukset covid-19-epidemian aikana

Poiketen siitä, mitä 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 14 §:n 3 momentin 3 kohdassa säädetään, Liikenne- ja viestintävirasto voi poiketa koeluotsausvaatimuksesta myönnettäessä uusia luotsin ohjauskirjoja tai linjaluotsinkirjoja ajanjaksona, joka päättyy 30 päivänä kesäkuuta 2021. Tässä momentissa tarkoitettu ilman koeluotsausta myönnettävä luotsin ohjauskirja tai linjaluotsinkirja on voimassa kuusi kuukautta myöntämispäivästä. Luotsin ohjauskirja tai linjaluotsinkirja voidaan myöntää ilman koeluotsausvaatimuksen täyttämistä, jos koeluotsauksen suorittaminen on covid-19-epidemiasta johtuvista syistä merkittävästi vaikeutunut ja menettely on välttämätöntä merenkulun jatkuvuuden turvaamiseksi, eikä se aiheuta vaaraa ihmishengelle, omaisuudelle tai ympäristölle.

Liikenne- ja viestintävirasto voi hakemuksesta jatkaa niiden 12 §:n 2 momentissa tarkoitettujen luotsin ohjauskirjojen, 14 §:n 5 momentissa tarkoitettujen linjaluotsinkirjojen ja 16 §:n 5 momentin nojalla myönnettyjen erivapauksien, joiden voimassaoloaika päättyy viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2021, voimassaoloa alkuperäisen luotsin ohjauskirjan, linjaluotsinkirjan tai erivapauden viimeisestä voimassaolopäivästä kuusi kuukautta, jos se on tarpeen covid-19-epidemiaan liittyvän merkittävän syyn vuoksi ja jos se on välttämätöntä merenkulun jatkuvuuden turvaamiseksi eikä aiheuta vaaraa ihmishengelle, omaisuudelle tai ympäristölle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 30 päivään kesäkuuta 2021. Tämän lain nojalla myönnettyt luotsin ohjauskirjat, linjaluotsinkirjat ja erivapaudet pysyvät voimassa niissä määrättyin ehdoin. Tämän lain säännöksiä sovelletaan sen voimassaoloaikana vastaanotettuihin 21 b §:ssä tarkoitettuihin hakemuksiin.

Helsingissä 28 päivänä tammikuuta 2021

Pääministeri

Sanna Marin

Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka

1.

Laki

yksityistielain 58 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityistielain (560/2018) 58 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

58 §

58 §

Tiekunnan kokous

Tiekunnan kokous

Tieosakkaat päättävät tienpidosta ja muista tiekuntaa koskevista asioista tiekunnan kokouksessa.

Tiekunnan kokous voidaan pitää myös sähköisessä toimintaympäristössä, jos tiekunnan kokouksessa niin päätetään tai tiekunnan säännöissä niin määrätään.

(uusi)

Tiekunnan kokouksessa on muualla tässä laissa säädetyn lisäksi päätettävä erityisesti:

1) talousarvion vahvistamisesta seuraavaa tai kuluva varainhoitokautta varten sekä tiekunnan varainhoitokauden alkamis- ja päättymisajasta;

2) edellisen varainhoitokauden tilityksen tarkastamisesta ja hyväksymisestä tai kahden henkilön määräämisestä ennakolta ja jäljестäpäin tarkastamaan tilitys ja antamaan kokoukselle selostus tarkastuksen tuloksesta;

Tieosakkaat päättävät tienpidosta ja muista tiekuntaa koskevista asioista tiekunnan kokouksessa.

Tiekunnan kokous voidaan pitää myös sähköisessä toimintaympäristössä, jos tiekunnan kokouksessa niin päätetään tai tiekunnan säännöissä niin määrätään.

Tiekunnan toimitsijamies tai hoitokunta voi sallia osallistumisen tiekunnan kokoukseen postin tai tietoliikenneyhteyden taikka muun teknisen apuvälineen avulla. Kokoukseen osallistumisen edellytyksenä kuitenkin on, että tiekunnan osakas ilmoittaa kokoukseen viimeistään tiettyä päivänä, joka voi olla aikaisintaan kaksi viikkoa ennen kokousta. Tällöin kokouskutsuaika lasketaan viimeisestä ilmoitautumispäivästä.

Tiekunnan kokouksessa on muualla tässä laissa säädetyn lisäksi päätettävä erityisesti:

1) talousarvion vahvistamisesta seuraavaa tai kuluva varainhoitokautta varten sekä tiekunnan varainhoitokauden alkamis- ja päättymisajasta;

2) edellisen varainhoitokauden tilityksen tarkastamisesta ja hyväksymisestä tai kahden henkilön määräämisestä ennakolta ja jäljестäpäin tarkastamaan tilitys ja antamaan kokoukselle selostus tarkastuksen tuloksesta;

Voimassa oleva laki

- 3) toimitsijamiehen tai hoitokunnan vastuuvapauden myöntämisestä;
- 4) toimitsijamiehen tai hoitokunnan valitsemisesta ja tehtävistään vapauttamisesta;
- 5) tieyksikkölaskelman vahvistamisesta;
- 6) tiemaksujen maksuunpanoluettelon ja käyttömaksun perusteiden sekä tarvittaessa käyttömaksujen vahvistamisesta;
- 7) rahalainan ottamisesta;
- 8) kiinteistönmuodostamislain 103 §:n 2 momentissa tarkoitetun rajankäynnin hakemisesta, milloin se on tienpitoa varten tarpeen;
- 9) tienpitoa koskevien ohjeiden antamisesta toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle;
- 10) muun kuin tieosakkaan säännöllistä tien käyttöä koskevan luvan myöntämisestä;
- 11) tieoikeuden perustamisesta ennestään olevaan tiehen tai tiekunnan perustaman tieoikeuden lakkauttamisesta;
- 12) tiekunnan säännöistä;
- 13) ulkopuolisen toimijan valtuuttamisesta huolehtimaan tien hallinnoinnista ja tienpidosta;
- 14) tieosakkaiden tekemistä, tienpitoon liittyvistä aloitteista.

Ehdotus

- 3) toimitsijamiehen tai hoitokunnan vastuuvapauden myöntämisestä;
- 4) toimitsijamiehen tai hoitokunnan valitsemisesta ja tehtävistään vapauttamisesta;
- 5) tieyksikkölaskelman vahvistamisesta;
- 6) tiemaksujen maksuunpanoluettelon ja käyttömaksun perusteiden sekä tarvittaessa käyttömaksujen vahvistamisesta;
- 7) rahalainan ottamisesta;
- 8) kiinteistönmuodostamislain 103 §:n 2 momentissa tarkoitetun rajankäynnin hakemisesta, milloin se on tienpitoa varten tarpeen;
- 9) tienpitoa koskevien ohjeiden antamisesta toimitsijamiehelle tai hoitokunnalle;
- 10) muun kuin tieosakkaan säännöllistä tien käyttöä koskevan luvan myöntämisestä;
- 11) tieoikeuden perustamisesta ennestään olevaan tiehen tai tiekunnan perustaman tieoikeuden lakkauttamisesta;
- 12) tiekunnan säännöistä;
- 13) ulkopuolisen toimijan valtuuttamisesta huolehtimaan tien hallinnoinnista ja tienpidosta;
- 14) tieosakkaiden tekemistä, tienpitoon liittyvistä aloitteista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Tätä lakia sovelletaan sellaiseen kokoukseen, johon kutsu on toimitettu tämän lain mukaisena ja joka pidetään tämän lain voimassa ollessa.

2.

Laki**liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 154 §:n 2 ja 3 momentti, 179 §:n 2 ja 3 momentti sekä 179 a §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1256/2020, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

154 §

154 §

*Liikkumispalvelua koskevat olennaiset tiedot**Liikkumispalvelua koskevat olennaiset tiedot*

Edellä 1 momentissa tarkoitetun rajapinnan ja rajapinnan käyttämiseksi tarvittavan muun tietoaaineiston verkko-osoite tai -osoitteet sekä näiden päivitykset on ilmoitettava Liikenne- ja viestintäviraston osoittamaan tietojärjestelmään tallennettavaksi ennen toiminnan aloittamista tai päivityksen osalta heti kun uusi osoite on tiedossa. Liikenne- ja viestintävirasto vastaa tietopalvelusta, johon verkko-osoite tai -osoitteet sekä näiden päivitykset on ilmoitettava. Liikenne- ja viestintävirasto voi hankkia tietopalvelun sekä siihen liittyvät välittömät tuottamis-, ylläpito- ja kehittämistehtävät Traffic Management Finland Oy:ltä 213 §:n mukaisesti. Traffic Management Finland Oy:n palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Edellä 2 momentin mukaisesti palveluntarjoajaksi osoitetun Traffic Management Finland Oy:n on tarjottava tekninen palvelu, jolla 1 momentissa tarkoitettu tietojen toimittaminen voidaan vaihtoehtoisesti toteuttaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun rajapinnan ja rajapinnan käyttämiseksi tarvittavan muun tietoaaineiston verkko-osoite tai -osoitteet sekä näiden päivitykset on ilmoitettava Liikenne- ja viestintäviraston osoittamaan tietojärjestelmään tallennettavaksi ennen toiminnan aloittamista tai päivityksen osalta heti kun uusi osoite on tiedossa. Liikenne- ja viestintävirasto vastaa tietopalvelusta, johon verkko-osoite tai -osoitteet sekä näiden päivitykset on ilmoitettava. Liikenne- ja viestintävirasto voi hankkia tietopalvelun sekä siihen liittyvät välittömät tuottamis-, ylläpito- ja kehittämistehtävät *Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:ltä* 213 §:n mukaisesti. *Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:n* palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Edellä 2 momentin mukaisesti palveluntarjoajaksi osoitetun *Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:n* on tarjottava tekninen palvelu, jolla 1 momentissa tarkoitettu tietojen toimittaminen voidaan vaihtoehtoisesti toteuttaa.

179 §

179 §

*Liikenne- ja viestintäviraston seuranta- ja yhteensovittamistehtävät**Liikenne- ja viestintäviraston seuranta- ja yhteensovittamistehtävät*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Henkilöliikenteen liikkumispalvelun tarjoajalla on velvollisuus liikesalaisuuden estämättä toimittaa määräajoin harjoittamansa liikenteen tarjontaa ja toteutunutta kysyntää koskevat tiedot Liikenne- ja viestintävirastolle 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi sekä tilastointia ja tutkimusta varten. Henkilöliikenteen kuljetuspalvelun tarjoajan on lisäksi ilmoitettava säännöllisesti tarjottavan palvelun aloittamisesta, lopettamisesta ja olennaisista muutoksista Liikenne- ja viestintävirastolle viimeistään 60 päivää ennen suunnitelman toteuttamista siltä osin kuin tiedot eivät ole saatavilla 154 §:n 1 momentin mukaisesta rajapinnasta. Tiedot on toimitettava maksutta. Jos Liikenne- ja viestintävirasto mainitun pykälän 2 momentin mukaisesti järjestää tietopalvelun hankkimalla sen Traffic Management Finland Oy:ltä, ilmoitus on tehtävä suoraan Traffic Management Finland Oy:lle.

Liikenne- ja viestintävirastolla tai sen puolesta toimivalla Traffic Management Finland Oy:llä on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus luovuttaa saamia tietoa toiselle viranomaiselle, jos ne ovat välttämättömiä sille laissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi. Liikenne- ja viestintävirasto tai sen puolesta toimiva Traffic Management Finland Oy voi luovuttaa kyseiset tiedot rajapinnan kautta tai muutoin sähköisesti.

Henkilöliikenteen liikkumispalvelun tarjoajalla on velvollisuus liikesalaisuuden estämättä toimittaa määräajoin harjoittamansa liikenteen tarjontaa ja toteutunutta kysyntää koskevat tiedot Liikenne- ja viestintävirastolle 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi sekä tilastointia ja tutkimusta varten. Henkilöliikenteen kuljetuspalvelun tarjoajan on lisäksi ilmoitettava säännöllisesti tarjottavan palvelun aloittamisesta, lopettamisesta ja olennaisista muutoksista Liikenne- ja viestintävirastolle viimeistään 60 päivää ennen suunnitelman toteuttamista siltä osin kuin tiedot eivät ole saatavilla 154 §:n 1 momentin mukaisesta rajapinnasta. Tiedot on toimitettava maksutta. Jos Liikenne- ja viestintävirasto mainitun pykälän 2 momentin mukaisesti järjestää tietopalvelun hankkimalla sen *Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:ltä*, ilmoitus on tehtävä suoraan *Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:lle*.

Liikenne- ja viestintävirastolla tai sen puolesta toimivalla *Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:llä* on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus luovuttaa saamia tietoa toiselle viranomaiselle, jos ne ovat välttämättömiä sille laissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi. Liikenne- ja viestintävirasto tai sen puolesta toimiva *Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy* voi luovuttaa kyseiset tiedot rajapinnan kautta tai muutoin sähköisesti.

179 a §

179 a §

*Aikataulu- ja reittitiedoista ilmoittaminen covid-19-epidemian aikana**Aikataulu- ja reittitiedoista ilmoittaminen covid-19-epidemian aikana*

Poiketen siitä, mitä 179 §:n 2 momentissa säädetään, henkilöliikenteen kuljetuspalvelun tarjoajan on covid-19-epidemian aikana ilmoitettava säännöllisesti tarjottavan palvelun aloittamisesta, lopettamisesta ja olennaisista muutoksista Liikenne- ja viestintävirastolle viimeistään viisi päivää ennen suunnitelman toteuttamista siltä osin kuin tiedot eivät ole saatavilla 154 §:n 1 momentin mukaisesta rajapinnasta. Jos Liikenne- ja viestintävirasto

Poiketen siitä, mitä 179 §:n 2 momentissa säädetään, henkilöliikenteen kuljetuspalvelun tarjoajan on covid-19-epidemian aikana ilmoitettava säännöllisesti tarjottavan palvelun aloittamisesta, lopettamisesta ja olennaisista muutoksista Liikenne- ja viestintävirastolle viimeistään viisi päivää ennen suunnitelman toteuttamista siltä osin kuin tiedot eivät ole saatavilla 154 §:n 1 momentin mukaisesta rajapinnasta. Jos Liikenne- ja viestintävirasto

Voimassa oleva laki

mainitun pykälän 2 momentin mukaisesti järjestää tietopalvelun hankkimalla sen Traffic Management Finland Oy:ltä, ilmoitus on tehtävä suoraan Traffic Management Finland Oy:lle.

Ehdotus

mainitun pykälän 2 momentin mukaisesti järjestää tietopalvelun hankkimalla sen *Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:ltä*, ilmoitus on tehtävä suoraan *Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:lle*.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

3.

Laki

luotsauslain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään väliaikaisesti luotsauslakiin (940/2003) uusi 21 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

21 b §

(uusi)

Poikkeukset covid-19-epidemian aikana

Poiketen siitä, mitä 12 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 14 §:n 3 momentin 3 kohdassa säädetään, Liikenne- ja viestintävirasto voi poiketa koeluotsausvaatimuksesta myönnettäessä uusia luotsin ohjauskirjoja tai linjaluotsinkirjoja ajanjaksona, joka päättyy 30 päivänä kesäkuuta 2021. Tässä momentissa tarkoitettu ilman koeluotsausta myönnettävä luotsin ohjauskirja tai linjaluotsinkirja on voimassa kuusi kuukautta myöntämispäivästä. Luotsin ohjauskirja tai linjaluotsinkirja voidaan myöntää ilman koeluotsausvaatimuksen täyttämistä, jos koeluotsauksen suorittaminen on covid-19-epidemiasta johtuvista syistä merkittävästi vaikeutunut ja menettely on välttämätöntä merenkulun jatkuvuuden turvaamiseksi, eikä se aiheuta vaaraa ihmishengelle, omaisuudelle tai ympäristölle.

Liikenne- ja viestintävirasto voi hakemuksesta jatkaa niiden 12 §:n 2 momentissa tarkoitettujen luotsin ohjauskirjojen, 14 §:n 5 momentissa tarkoitettujen linjaluotsinkirjojen ja 16 §:n 5 momentin nojalla myönnettyjen erivapauksien, joiden voimassaoloaika päättyy viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2021, voimassaoloa alkuperäisen luotsin ohjauskirjan, linjaluotsinkirjan tai erivapauden viimeisestä voimassaolopäivästä kuusi kuukautta, jos se on tarpeen covid-19-epidemiaan liittyvän merkittävän syyn vuoksi ja jos se on välttämätöntä merenkulun jatkuvuuden turvaamiseksi eikä aiheuta vaaraa ihmishengelle, omaisuudelle tai ympäristölle.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 30 päivään kesäkuuta 2021. Tämän lain nojalla myönnettyt luotsin ohjauskirjat, linjaluotsinkirjat ja erivapaudet pysyvät voimassa niissä määrätyn ehdoin. Tämän lain säännöksiä sovelletaan sen voimassaoloaikana vastaanotettuihin 21 b §:ssä tarkoitettuihin hakemuksiin.